

Portrettet:
Historier som venter på
å bli fortalt

SIDE 4

Brudd – i forhandlingene
om ny særavtale

SIDE 40

FOLKEHØGSKOLEN

#3 – 2010 – ÅRGANG 106

Debatt:

Boikott Israel

SIDE 32

FOLKEHØGSKOLEN

UTGITT AV NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Redaktør:
Øyvind Krabberød
ok@folkehogskole.no
mob. 986 27 439

Journalist:
Jorunn Sørle Larsen
jorunn@folkehogskole.no
mob. 984 777 16

Send ros og ris til:
redaktor@folkehogskole.no

Kommer ut med 5 nr. pr. år
Frist for innlevering av stoff: Den 15. i måneden før utgivelse, som er 15. februar, april, juni, september og november. Stoff meldes i god tid før deadline.

ISSN 0333-0206

Design: *Skin Designstudio*
Produksjon/trykk: *Østfold trykkeri*
Papir: Amber Graphic

Abonnement: 300 kr
Annonser: 1/4-side: 2.100 kr,
1/2-side: 4.100 kr og helside: 8.000 kr

NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 4743 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 8101.34.46466

nf@folkehogskole.no

Leder: *Lars Sigve Meling*
4352 Kleppe
lars.sigve@folkehogskole.no
Tlf.: 920 29 537

Nestleder: *Erika Alnæs*
Hardanger folkehøgskule
5781 Lofthus

Styremedlem: *Turid S. Haaland*
Vefsn folkehøgskole
8665 Mosjøen

Styremedlem: *Britt Soot*
Follo folkehøgskole
1540 Vestby

Styremedlem: *Tore Haltli*
Sund folkehøgskole
7670 Inderøy

1. varamedlem: *Marit Nordholmen*
Skogn folkehøgskole
7620 Skogn

Daglig leder: *Knut Simble*
knut@folkehogskole.no
Tlf.: 69 14 44 63
97 42 89 79

INFORMASJONSKONTORET
FOR FOLKEHØGSKOLEN
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 47 43 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 1609.13.12135
if@folkehogskole.no

Daglig leder: *Dorte Birch*
dorte@folkehogskole.no

Folkehøgskole for alle?

Det er gode tider for norsk folkehøgskole. Kullet som gikk ut i mai var historisk stort, nesten 7000 elever gikk på et helårskurs ved en av de 75 folkehøgskolene i Norge. Det er store årskull nå, men likevel velger 10,8 prosent av landets 19-åringer folkehøgskole. Vi mener det er sentralt i folkehøgskolen at den skal være for alle. Karakterer, klasse eller økonomi skal ikke hindre noen fra å ta et folkehøgskoleår. Når det er så god søkertilgang kan det være fristende ved opptak å skule til karakterer fra videregående skole. Vi håper og tror at dette ikke er eller vil bli en utbredt praksis. Folkehøgskoleåret skal være et år for vekst og modning, det er mange som har kommet seg på sporet etter et slikt år, selv om utgangspunktet ikke var optimalt.

En mor fortalte om at det hadde kostet familien 100 000 kroner å ha poden et år i «verdens frieste skoleslag». Mulig det var snakk om mye lommepenger, men det er mange familier som ikke hadde klart en slik utgift. Et folkehøgskoleår koster i gjennomsnitt 75 000 kroner, noen linjer ligger helt opp mot 100 000 kroner. Stipendet er på om lag 40 000 kroner. I tillegg til skolepengene kommer hjemreiser og lommepenger. Nødvendig utstyr til linjefag er i tillegg en betydelig utgift for mange. Spesielt på friluftslinjene kan dette bli svært kostbart. Da undertegnede kom som fersk friluftslivslærer til folkehøgskolen hadde vi et lite arsenal med utstyr for utlån til de som ikke hadde tilstrekkelig. Spesielt for elever fra andre nasjoner var dette viktig. Ulike sport- og friluftslivslinjer går nå strålende. Men en multisportlinje, som det er mange av, kan bli en dyr seanse. Du trenger gjerne klatreutstyr, truger, feller, twintip, snowboard, telemarkski, fjellski og goretexbekledning – bare for å nevne litt. Fra en miljøsynsvinkel kjennes heller ikke dette helt godt. Ressursbruken i det moderne samfunnet er et stort og alvorlig spørsmål, og det bør reflekteres over også i denne sammenhengen. Nils Faarlunds ideer fra Norsk høyfjellsskole kan kanskje gi nyttige innspill her.

Det er flott med gode og sunne aktiviteter, men vi tror skolene må ha en strategi når en møter denne type utfordringer. Dette kan i verste fall føre til en segregering hvor økonomi, nasjonalitet og klasse kan holde noen søkere utenfor. Det ville være synd om folkehøgskolen bare ble en skole for veltilpasset norsk middelklasseungdom. Folkehøgskolen lever best når den er åpen, inkluderende og fargerik!

ØYVIND KRABBERØD

Instrumentell tvang

I en artikkel i sist nummer av Folkehøgskolen tok Bjørn Olav Nicolaisen oss med på en tankevekkende ferd inn i vår pedagogiske hverdag. Er instrumentell tvang et alternativ når regelbrudd skjer i internatene våre?

Jeg tror at de fleste av oss som jobber i folkehøgskolen har visjoner i denne sammenheng.

I festtalene og i gode dager er der ingen grense for hvor gode skoler vi driver og hvor fortreffelig vår samtalebaserte pedagogikk er. Men hva skjer når det butter i mot?

Hvorfor skyr vi konfliktene, hvorfor lar vi dem tappe all vår energi, hvorfor frydes vi ikke når konfliktene raser, når bølgene piskes til hvite skumtopper, når vi mobilerer alle våre krefter i dialog og argumentasjon – tett, nakent og intenst! – ALDRI var vi så nære som da – aldri var vi mer levende.

Jeg tror uakseptabel adferd og regelbrudd kan gjøres til kjærkomne pedagogiske utfordringer. Tenk om vi isteden for å synke sveket og skuffet ned i godstolen på lærerrommet når elevene gjør sine overtrap, kunne spørre oss selv hvordan kan vi bruke dette i det vi så fint kaller «livets skole». Jeg er sikker på det finnes mange gode eksempler på dette rundt omkring på skolene – la oss gå ut og dele dem med hverandre.

LARS SIGVE MELING
LEDER I NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

FRA KENYA TIL NORGE

– Så mange historier som venter på å bli fortalt

Cathrine Atundi Sødal (32) har landet i Norge etter mange år i sentrale poster i kenyansk kringkasting. Hun er åpen for å arbeide i folkehøgskolen, et skoleslag som har imponert henne.

TEKST OG FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Dagen lukker seg mot kveld. Vi trekker inn i solveggen og satser på at vi holder varmen – det er april. Cathrine Atundi Sødal åpner opp i et smil – det er kaldt i Norge. Kenya har ikke helt sluppet taket, men etter 16 måneder i Norge begynner hun å akklimatiseres.

Cathrine brøt opp fra en toppjobb i det statlige kenyanske TV-selskapet KBC. Kjærligheten førte henne til en Sødal og liv i Norge. Med oppvekst i Nairobi kjenner hun godt det hektiske storbylivet, men har nå landet ved elvebredden i roligere Drammen.

Etter tre år med mediefag på college og fire år med studier på universitetet i Nairobi startet Cathrine å arbeide med radio. Men hun ble raskt kastet inn for å dekke studentopprøret mot tidligere president Daniel arap Moi for fjernsynet, det var en stor sak. Dagen etter ble hun hanket inn av TV-seksjonen. Her jobbet hun med nyheter, senere mer med politikk og analyse. Hun var producer og vert for et søndagsmagasin i beste sendetid.

– Vi jobbet mye med dokumentar, og ønsket å gå mer i dybden enn det som er mulig med nyheter. Vi dekket hele Afrika. Det var et godt program og ble sett av mange. Atundi hadde også en periode ansvar for hovednyhetene i prime time.

– Jeg har vært spesielt opptatt av å få fram positive kvinnehistorier som en del av nyhetsbildet – kvinner som har lykket med noe, hun hadde et team som spesielt jobbet med det. En periode var hun ansvarlig for morgennyhetene fra klokka seks til ni om morgenen. – Jeg sov nesten ikke,

det var veldig mye logistikk. Etter seks måneder var jeg utslitt. Hun har også jobbet som superviser og administrator, men lengtet da tilbake til journalistikken.

Det var mange uforstående blikk da den unge kvinnen tok farvel med dette livet. Det har blitt viktigere å utvikle seg som person enn å pleie karrieren. – Jeg vil utvikle hele meg. TV-livet i Kenya var et veldig race, understreker hun.

Positiv utvikling

Cathrine kom til Norge januar 2009, da var situasjonen i Kenya stabilisert etter urolighetene som startet i romjula 2007. Opposisjonen beskyldte president Mwai Kibaki for valgfusk. Mange ble drept, og over 300.000 mennesker ble drevet på flukt. Konflikten gikk i stor grad etter etniske skillelinjer. Både Kikuyu-stammens medlemmer, som president Kibaki tilhører, og mennesker tilhørende luo-stammen ble drept og drevet på flukt. Jeg lurer på hvordan situasjonen er i Kenya nå.

«Det var mange uforstående blikk da den unge kvinnen tok farvel med livet i rampelyset»

– Det er roligere nå, men mange er usikre på grunn av granskningen som foregår. Det er nytt valg i 2012, og resultatet av etterforskningen som Haag-domstolen nå utfører vil ha stor betydning.

Hun forteller også om en positiv utvikling i Kenya. – Kenyanere har modnet. Under Moi-regimet var folk redd for å snakke fritt. Det har vært en endring. Befolkningen krever mer, de kommenterer og er mer aktive. Jeg tror kenyanere er det afrikanske folk som er mest engasjert i politiske spørsmål. Folk leser aviser, ser TV og hører radio i stor grad.

Vi nyter vårsola. – Jeg er tøff som fremdeles er her i kalde Norge, smiler hun. Men nå liker jeg vinteren med andre aktiviteter og mørket. Jeg drikker tran hver dag og har ikke vært syk siden jeg kom til Norge. Cathrine spiser Bacalao og snakker seg varm i den noe skarpe luften.

På jobb jakt

– Hvordan har det vært å komme til Norge, har det vært et møte med en helt annen kultur?

– I starten kjente jeg meg ganske utenfor når folk snakket norsk, det går lettere med språket nå, men norsk er vanskelig å lære. Når det gjelder kultur vet jeg ikke om forskjellen er så stor – tror ikke jeg har funnet den typiske norske kulturen, jeg tror det går mer på personlighet, sier journalisten.

Men å komme til et nytt land og være innstilt på å arbeide kan være en prøvelse. Først må språket i boks, og så er det den uvante situasjonen med å være på jobb jakt, og

«Hun forteller om en positiv utvikling i Kenya»

takle de mange nei. – Det er en fulltidsjobb å søke arbeid, jeg trodde nok det skulle være lettere å komme inn på det norske arbeidsmarkedet, sukker Cathrine lett oppgitt. Nå er hun på sommerjobb jakt og tråler Drammen. – Men jeg vil ikke klage, jeg skal jobbe hardt. Det er krevende, men det er også flere muligheter for å utvikle seg personlig i det norske samfunnet. Nå skal hun jobbe i Røde Kors som frivillig for å prøve å komme inn i arbeid. Hun understreker at hun gjerne kunne jobbe i en grasrotorganisasjon på full tid. Det er også aktuelt å ta en master på universitetet.

– Jeg søkte jobb i NRK’s Migrapolis, men det var nok for tidlig, jeg må nok være tålmodig. Men jeg vil veldig gjerne fortsette som journalist.

Folkehøgskole aktuelt

Cathrine Atundi Sødal har allerede hatt flere oppdrag i folkehøgskolesammenheng – på internasjonalt seminar, på rektormøtet og et par opptredener på enkelt skoler. Her har hun fortalt historier fra sitt eget liv. Den muntlige tradisjonen står sterkt i Kenya, og gode råd og verdier i oppdragelsen fortelles gjerne mer i fortellingsform enn som formaninger, sier Cathrine. Hun fikk også rektorene opp på dansegulvet. – Musikk løfter opp og er et flott redskap for å utfordre status quo, understreker hun.

Kenyaneren har blitt truffet av folkehøgskolemiljøet og filosofien, hun hadde gjerne funnet seg et arbeid i skoleslaget. – Vi skulle hatt slike skoler i Afrika, det er viktig å utvikle personen ikke bare for karriere, det menneskelige har større fokus i folkehøgskolen enn vi er vant til i kenyansk skole. Det er flott å kunne bruke ett år til å reflektere og prøve ut ting. Og dere jobber med demokrati, deltakelse og dialog, det er flott, sier hun begeistret.

Så her en liten jobbsøknad om arbeid i folkehøgskolen fra en som gjerne vil jobbe med journalistikk (og andre fag), og som har erfaring fra høyt nivå i mediebransjen.

Flott med norsk TV

Cathrine benytter anledningen til å skryte av norsk fjernsyn og NRK. – Dekningen fra distriktene er veldig bra, det var det ikke økonomi til i KBC. Vi har hatt en trist utvikling hjemme, dårlige såpeoperaer kjøpes fra Mexico og Hollywood, det er slett underholdning. Marx sier at religionen er opium for folket, men nå er det TV som har tatt den plassen, sier journalisten.

– Det er så mange historier som venter på å bli fortalt. Min drøm er å starte et program i Kenya med kvinner og media. Kvinnes posisjon i landet er vanskelig. Bistandsmidler kunne vært brukt til å produsere TV-dokumentarer som viser positive kvinnehistorier, dette krever økonomi. Hva med å få til et samarbeid med norske organisasjoner som ser muligheten i et slikt prosjekt, avslutter Cathrine Atundi Sødal håpefullt.

FRA VISJON TIL MISJON – FOLKEHØYSKOLENS KOMMUNIKASJONSBIBEL

Utkast til kommunikative dogmer

– Når folkehøgskolene nå er satt under press fra siviløkonomene og Den Nye Rasjonaliteten (DNR) viser dette på en ironisk måte hvordan man har kommet i en herlig kommunikatív skvis: Aldri før har behovet vært større for en kraft som kan virke MOT denne tendensen, sier Kjell Terje Ringdal i tankesmia.

AV KJELL TERJE RINGDAL, KOMMUNIKASJONS RÅDGIVER

Kommunikasjonsrådgiver og medlem av folkehøgskolenes Tankesmie, Kjell Terje Ringdal, utfordrer skoleslaget i denne artikkelen. Foto: Øyvind Krabberød

Undertegnede har vært med på en rekke møter i tankesmia om hvordan den nye folkehøgskolen skal smis. Sannheten er vel at folkehøgskolen er godt smidd som den er, men at den trenger å få solgt sitt eget produkt i et endret marked. Denne artikkelens formål er å peke på noen grunnleggende utfordringer og muligheter – og det skal peke på hvordan kommunikasjon kan bidra til å komme på offensiven i forhold til disse utfordringene. Dette betyr at de følgende ord er et konsentrat av tanker som er tenkt i smia – og i etterkant – og kan være starten på en mer omfattende *kommunikasjonsplan* der disse utfordringene behandles med kommunikative løsninger.

Folkehøgskolen har levd et godt liv i etterkrigstidens Norge. Et skoleslag som har fanget opp ungdom fra en demokratisk og egalitær nasjon, der aksepten for læring for livet garnert med kultur, visesang og Grundtvig har vært stor. Etter hvert har så en lett ulykkelig bevissthet presset seg fram, om en stadig større trussel, etter hvert som den samme etterkrigstid utviklet seg via jappetiden, til en hipster- eller post-jappetid, der lønnsomheten og det tilpassede MEG-ET har fått en stadig økende plass. Denne lett lakoniske innsikten må selv en med et bankende hjerte for folkehøgskolens plass i utdanningssystemet ta inn over seg. Det norske begrepsapparatet har fått nye ord som preger vår tid; trendy, bunnlinjen, lønnsomheten, kundefokus og derpå følgende tellekanter har trengt helt inn i forskningsinstitusjonene. New Public Management, der lønnsomhet og rasjonalitet skal prege enhver offentlig institusjon har avfødt en helt ny tone hvor det er lov å etterlyse effektivitet i selv det minste sosialkontor. Tro ikke det er noe hvilehjem, nei.

Globusen rundt

Når folkehøgskolene nå er satt under press fra siviløkonomene og Den Nye Rasjonaliteten (DNR) viser dette på en ironisk måte hvordan man har kommet i en herlig kommunikatív skvis: Aldri før har behovet vært større for en kraft som kan virke MOT denne tendensen, samtidig som man for sitt bare liv ikke kan SI det offentlig, av frykt for at DNR vil få enda tyngre skyts mot folkehøgskolen, som kritiseres for å lokke ungdom ut på et sløseår, uten mål og mening – der man dessuten reiser globusen rundt på deilige ferieturer. Alt mens skoleslaget selv sier at dette er et flott pusterom for de som trenger å tenke litt før de går videre i livet.

Det bildet jeg gjerne vil mane fram er ett som kan brukes for å utvikle et mot-språk uten å gå i DNR-fella. Folkehøyskolene bør definere seg som et skoleslag som ikke må forsvare sin eksistens med defensivt tankegods fra siviløkonomer og PISA-pedagoger. Med dette mener jeg at skolen må skape et offensivt, argumentativt begreps-apparat som står på egne ben, og som ikke trenger å lene seg til den andre siden for å vinne fram.

Den amerikanske retoriker George Lakoff har gjort en tilsvarende språk- og kommunikativ analyse av forholdet mellom Demokratene og Republikanerne. Han avslørte her at Demokratene på alle sentrale områder var en dårlig, og ikke minst, en myk-kopi av de langt tydeligere og solide Republikanerne. På områder som abort, utenrikspolitikk og økonomi var demokratenes grunnargumentasjon kun en soft versjon av høyresiden. Lakoff så at denne makt-balansen notorisk gikk i høyresidens favør fordi den var tydeligere i sin kommunikasjon, og lettere å få tak på for dem sto i sentrum for disse spørsmålene, både i bokstavelig og overført betydning. Og for den som søker og kanskje også vingler, vinner som regel tydeligheten.

Originalen var seierherren

Lakoff beskrev, i dette perspektivet, Demokratenes rolle som en slags omsorgsfull mor i sin kommunikasjon og i hele sitt begrepsapparat, mens Republikanerne framsto som den strenge og rettferdige far. I abortspørsmålet ville demokratene gi råd, skape debatt og vise omsorg – mens den strenge far var tydelig og sa at man må ta ansvar for sine handlinger og at man ikke kan gå bort og ta abort fordi man har gjort et feilgrep. I utenrikspolitikken ville demokratene som regel forhandle, skape dialog osv, mens de konservative mente at en hard hånd mot de onde virker best. Den store fella åpnet seg når demokratene sa, at jo da, vi skulle være litt harde vi også, men på vår litt vennligere måte. Man ble en flau etterligning som virker puslete og tafatt, mens originalen var seierherren.

Den tilsvarende fare truer folkehøyskolen i dag. Man kan grave sin egen grav ved å si seg enig i at det er viktig med kunnskap og utdanning, studier og handelshøyskoler og den slags, men at en gjerne kan vente litt med å ta det. I mellomtiden skal vi myk-preparere de unge til å bevege seg ut i den kalde verden. Og det gjøres med teater, allsang og filosofi. Og at de som tar i mot dette tilbudet er unge mennesker som trenger litt mer tid og motivasjon før de tar det store skrittet inn i den ordentlige verden. Med denne kremen smurt godt inn i huden og sjelen skal de unge deretter bevege seg inn i Rasjonaliteten, forhåpentligvis med et hylster som virker så lenge at de makter presset der ute.

Satt på spissen: Dette er en døds-strategi. Det er et argumentativt knefall på linje med de puslete Demokratene i det store landet over dammen. Med denne

linja har en ubevisst kjøpt og akseptert DNR-språket: Jo da, det er effektiviteten og lønnsomheten som rår. Vi er bare en slags bedøvelsessalve.

Det vi må huske er at beslutningen om å gå på folkehøyskole oftest tas der hjemme, av ungdom sammen med foreldre som er livredde for ikke å gjøre det rette for sine barn.

Leseren har sikkert fått med seg poenget; Vi må skape et språk som definerer og differensierer. Folkehøyskolene trenger en ideologisk kamp det er verd å kjempe – og for å føre en kamp må man ha en fiende. Den kan være åpen og definert – eller den kan virke i det skjulte, men med en kraft og brodd som gjør at de som går i krigen forstår hvem og hva de kjemper mot.

I en slik argumentativ kamp, og det er en strid hele døgnet som pågår rundt oss, produseres helter, fiendebilder og symboler på hva som er den gode sak – og den dårlige.

Krigens symboler og språk

For det første: Folkehøyskolen er ikke noe alternativ (til noe annet). Den er et eget selvstendig skoleslag som produserer vinnere.

For det andre: Folkehøyskolen er et krevende og anstrengende år, der du stadig utfordres og presses opp mot dine egne grenser (dine evner, dine relasjonsegenskaper, din tålmodighet). Du presses til å oppdage din motstandsevne – og nærmer deg følgelig din flytsone. Tegnet på at du nærmer deg er at det gjør skikkelig vondt, du er akkurat på tålegrensen.

For det tredje: Ett år på Folkehøyskole gir deg kraft til å gå alene – eller sammen med andre. Du velger selv. Der hvor DNR gir deg klare meldinger om optrukne karriereveier og predestinerte oppfatninger, skaper Folkehøyskolen en ramme og et miljø som gir kraft til å foreta egne valg – gjerne på tvers av hva foreldre eller andre autoriteter anbefaler deg.

For det fjerde: Folkehøyskolen og dets elever er en truet, men likevel en trygg institusjon. Den er truet av DNR og dets språk, men kan bare trues hvis den lar seg lokke utpå. I dette ligger det at folk fra DNR-leiren vil presse Folkehøyskolene over i sin fold, med derpå følgende utarming av den selvskapende og livgivende kraften som ligger til grunn. Dette trusselbildet må kommuniseres, noe som må gjøres på en nennsom måte.

Samtidig er Folkehøyskolen trygg. Man er trygg på sitt eget grunnlag, og egen kompetanse og evne til å gi norske ungdommer et år som skal produsere (legg merke til språkbruken...) kraftfulle deltagere for norsk samfunnsliv, kulturbransje, media, åndsliv og for arenaer der mennesker samhandler. Altså, og igjen ironisk nok, en moderne, lønnsom og effektiv skaper av varige verdier for et moderne samfunn.

Det «hemmelige» fiendebildet:

Det følgende (tenkte) bildet skal ikke ekstern-kommuniseres, men vi bør ha det i bakhodet når vi nå dyp-analyserer vår egen situasjon, med derpå følgende strategier for å komme på offensiven.

MILITÆRET. Vi velger oss Militæret til vårt fiendebilde, vår «gode fiende», både når det gjelder sin fantastiske posisjon som mytebygger og samfunnskonserverer. Militæret er i vår forestilling den største produsent av DNR-holdninger. Militæret er lineært, konsekvent, tydelig, uten gråsoner, uten refleksjon, hierarkisk, svart-hvitt og fordummende. Samtidig vinner det fram nettopp fordi det er så tilpassende og oppdragende for de unge. Nettopp på tydelighet, disiplin og muskelbygging er Militæret på sitt sterkeste. Inn som mammadalt. Ut som drapsmaskin med biceps, sengestreck og forståelse for samfunnets rangordninger. Slik er det, men stadig i vårt hemmelige fiendebilde. De av gutta som ikke vil gå på folkehøyskole søker seg i større grad enn andre til Militæret.

I skarp og sympatisk motsetning til dette miljøet står selvsagt folkehøyskolen: Modent, reflektert og vennlig. Men nå også med sterke og tydelige krav til tilpasning, om å yte etter evne, makte motstand, finne seg selv – og orke å ta i mot utfordringer på de tøffeste områdene, som er egne verdier og andres behov.

Dette er det grovtegnede bilde som vi må lage en kommunikasjonsplan på. Det er langs disse linjer man må lage rekrutteringsprosjekter, kursmaterielt, mediefremstøt, politiske kontakter, seminarer, utspill, kronikker og lokale aksjoner.

En truet, men trygg Folkehøyskole som er et reelt valg for alle som har tenkt å bli en del av voksenlivet!

TIL SLUTT – EN OPPSUMMERING:

Syv kommunikative bud som anvendt i folkehøyskolen gjør verden litt bedre :

- Folkehøyskolen tilbyr personlig motstand. Motstand man blir sterkere av.
- Folkehøyskolen er en motkraft – og skaper sterke motstandere.
- Folkehøyskolen er ikke for de som vil gå i takt hele livet, men finne sin egen rytme i fellesskap med andre.
- Folkehøyskolen er truet og trygg. Akkurat som sine elever. Folkehøyskolen gjør det mulig for alle å bli litt flinkere til å mestre utfordringer.
- Folkehøyskolen gjør deg litt bedre enn det du er.
- Folkehøyskolen lar deg finne din egen flytsone.

Lærer ved Skiringssal folkehøyskole Sigurd Ohrem har vært redaktør for tankesmias rapport. Foto: Øyvind Krabberød

Rapporten fra folkehøgskolens tankesmie foreligger

AV ØYVIND KRABBERØD

Rapporten fra folkehøgskolens tankesmie er klar.

Sigurd Ohrem var en av folkehøgskolens representanter i tankesmia, han fikk oppgaven med å redigere rapporten som nå er klar. – Det 32 sider store dokumentet inneholder alt fra viktige essay som har blitt diskutert, til referater fra møtene, pluss annet stoff som kan bidra til å sette søkelys på folkehøgskolen, sier Ohrem.

Rapporten vil bli sendt ut til skolene i begynnelsen av august, hvor håpet er at det vil bli brukt i diskusjoner og i skoleutvikling.

– Vi ønsker at resultatet av tankesmias arbeid skal komme skoler og fellesorgan til nytte. Formålet er å skape større bevissthet og refleksjon omkring folkehøgskolens egenart og rolle, sier redaktøren. Rapporten inneholder stoff som også burde være relevant for tidsskrift, aktuelle aviser og andre medier. På ettersommeren vil Sigurd Ohrem ta initiativ til en slik formidling. Han håper at nøkkeltema fra tankesmias arbeid kan bli tema i skoledebatter landet over. – Jeg mener rapporten kan bidra til et mer helhetlig danningssyn og kaste lys over de samfunnsmessige utfordringer skoleslaget står i.

– Dette bør bli et redskap som skolene kan bruke i sin skoleutvikling. Det må gjerne settes i gang en tankesmie på hver enkelt skole, avslutter redaktøren.

FOLKEHØGSKOLEN OG DEN INDRE GLOBALE REISE

Aktivt medborgerskap i en globalisert verden

Etter tre dagers rollespill som omfatter 112 elever ved Nordiska folkhögskolan og seks lærere, greier delegatene omsider å komme til enighet om de fire avtalene: Patentavtale, jordbruksavtale, investeringsavtale og klimaavtale.

AV BEATE FASTING, REKTOR NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN FOTO: JON AGERSKOV

USAs delegasjon under åpningsfilmen og USAs nasjonalsang.

Det er dag to i WTO-forhandlingene på Nordiska folkhögskolan. Delegasjonen fra Mozambique har levert skriftlig klage til det internasjonale sekretariatet på deres inhabilitet og manglende styring av sjikanerende utsagn fra andre landsdelegater. USA, India, EU, Bondealliansen, Industrigruppen og Brasílias delegater protesterer på protesten. Bill Gatesgruppen støtter; situasjonen er kritisk og sekretariatet må ha krisemøte mens pressegruppen boltrer seg i engasjerte og følelsesladde intervjuobjekt. Hvorfor skjer det nå etter at to avtaler? Den for patent og for jordbruk var i havn selv om Bondealliansen mente at de fattige land ville tape på nytt. I jordbruksavtalen sies at et land skal kunne forhindre import om man på vitenskapelig grunn mistenker at produktene har skadelige effekter på miljøet og menneskers helse; makter fattige land å hevde seg, var spørsmålet.

Kvinner som pynt

Pressegruppen, Globala Folkfronten, får en gylden anledning til å lage reportasjer om forhandlinger som går i stå. Noe annet som skapte store overskrifter var Pressegruppens avdekning av WTOs maktstrukturer der kvinner fungerte som pynt og ikke fikk reell makt.

Etter sekretariatets krisemøte oppfordrer Mr Ubuntu fra Bukina Faso innstendig delegatene om å roe seg og gjenoppta forhandlingene. Og det går relativt rolig for seg under investeringsavtalens forhandlinger. India var skeptisk til utenlandske investorer på bakgrunn av utnytting av barn såvel som naturressurser. Ved avstemningen, der konsensus må oppnås, var Indias delegasjon under et hardt press for å gå med, noe de tilslutt gjorde og forhandlingene kunne fortsette med den siste avtalen: Klima.

Etter tre dagers rollespill som omfatter 112 elever ved Nordiska og seks lærere greier delegatene omsider å komme til enighet om de fire avtalene: Patentavtale, jordbruksavtale, investeringsavtale og klimaavtale. Den avtalen som gikk lettest igjennom dette året var klimaavtalen der landene forplikter seg på en minsking av utslipp av veksthusgasser med 30 prosent innen 2030, og der Gatesgruppen og EU vil bistå med økonomisk hjelp for å fremme miljøvennlig teknologi i utviklingslandene.

Som Jo Kupe fra Mozambique sa:» Det känns väldigt bra. Alla vill komma till lösning, och det vittnar om hur viktig denna fråga är. Jag tror det beror på att man har sett mycket de senaste åren; tsunamis, jordbävningar och tornados. Man har insett vad naturen kan göra.»

Mozambique leser sin programerklæring under første forhandlingsrunde.

Sekretariatsrepresentanten fra Panama, Mrs Aras

Konsensus feiret med champagne (alkoholfri) ved avslutning

Stemmegivning – her protest.

Gedigent forarbeide

Nordiska folkehøgskolan har gjennomført dette opplegget i mange år, der elever og lærere har en forberedel sested på 3–4 uker for å bli kjent med de enkelte lands miljøutfordringer, der forskere, journalister og miljøpolitikere blir invitert til å holde foredrag. Et gedigent forarbeide av lærerne gir en autentisk og fortettet stemning i konferanselokalene, man flytter ut fra de ordinære klasserom for konferansen/rollespillet som pågår i vel tre dager. Delegationene kler seg ut fra de land de representerer, spillet åpner høytidelig med de ulike lands nasjonalsanger og filmpresentasjon av utfordringer på miljøsektoren.

Dette året hadde tre klasser og fire lærere også en spesiell forberedelse ved at de deltok i folkemøtene under Klimatoppmøtet i København i desember 2009. Etter Københavnmøtet var elevene inndelt i grupper som presenterte sine dokumentasjoner i film og bildespill som preget skolen noen dager og tiltrakk oppmerksomhet fra konferansegjester, andre elever og personal.

Indre dannelsesreise

Denne folkehøgskolen tar opp globale spørsmål i svært mange sammenhenger med Nordiska i Kungälv som møteplass. Med Gøteborg som en metropol der mange av verdens store sosiale og miljømessige utfordringer viser seg har skolen et omland for synliggjøring av problemstillinger som er unik. Med økende andel elever med innvandrings- eller flyktningebakgrunn gir det en utfordring i kulturutveksling som særlig viser seg på internatet, afrikanske rytmer og språk diskuteres mot

«Rollespill som pedagogisk metode egner seg svært godt i mange sammenhenger»

færøisk lukt av tørrfisk. De ulike språk på skolen får også sitt «offentlige» rom under WTO-spillet, i år kom hilsner ved åpningen av konferansen på engelsk, dari, portugisisk, swahili og nordiske språk. I WTO-spillet kombineres praksis med kunnskap, forståelse, etikk og empati, og blir i min forståelse en indre dannelsesreise.

Rollespill som pedagogisk metode egner seg svært godt i mange sammenhenger. Selv kjenner jeg det best fra arbeid med menneskerettigheter og opplæring i forståelsen av FN-konvensjoner. Når rollespillet er i gang på Nordiska får man alltid elever som kjenner ubehag ved rollen der rollen bryter mot deres rettferdighetsfølelse, noe som resulterer i en refleksjon og diskusjon utover spillet. At WTO-spillet ligger nært opp til virkelighetens politiske spill fikk vi se i 2008 da Nordiskas WTO-spill ikke kom til konsensus fordi USA ikke gikk med, det sammen skjedde i Wien, men da mellom verdens politiske ledere.

De svenske folkehøgskolene er like ulike i idéutforming og praksis som sine nabolands folkehøgskoler. Alle folkehøgskolene skal i sin undervisning blant annet medvirke til demokratiutvikling, økt likeverd og likestilling, utjevning av utdanningskløfter, økt integrering av flerkulturelle deltagere. Noen virkeområder faller naturlig helt av seg selv, noen velger enkelte å fokusere sterkere på. Nordiska folkehøgskolan har valgt å fokusere på spørsmål omkring bærekraftig utvikling og global rettferdighet. Med politiske, litterære og hverdagslige idealer løftes diskusjoner i klassene omkring de vesentlige spørsmålene i livet.

Når inspirasjonen forsvinner

Etter fire gode år som fotolærer ved Fana Folkehøgskule kjenner jeg at inspirasjonen, mot min vilje, er i ferd med å slippe taket. Hva kan jeg gjøre?

TEKST OG FOTO: STIAN TREBEIN BRINGSVERD OLSEN

Selv om jeg vil gjette at følgende problematikk er velkjent innen læreryrket, kan jeg likevel begynne med å konkretisere mitt eksempel:

- Jeg har blitt mer engstelig for at oppleggene mine ikke treffer elevene.
- Jeg har ikke lenger den samme gleden av å forberede timer.
- Jeg tillater i større grad at enkeltelever tar lett på det faglige arbeidet.
- Jeg har ikke lenger den samme gode følelsen når jeg går til jobben.

Dessuten fotograferer jeg mindre på egenhånd. Mens jeg tidligere kunne tilbringe mye fritid i skolens mørkerom sammen med elever, har jeg blitt mer glad i å komme meg hjem. Og det blir lengre og lengre mellom overskudds-prosjektene. Jeg har blitt «feit og førti» i en alder av 29.

De sømløse fasene

At det skal være gøy å gå på jobb, at det skal være gøy å gjøre seg fortjent til lønnsutbetaling hver måned, er ingen menneskerett. Å ha det som mål tror jeg derimot er sunt. Jeg mener dessuten at vi som jobber som lærere i folkehøgskolen er svært privilegerte og at vi dermed har et godt utgangspunkt. Jeg opplever stor grad av frihet til å kunne forme egen hverdag. Jeg opplever velvilje og støtte fra ledelsen, og jeg er heldig som har gode kollegaer. Og ikke minst: Jeg har hobbyen min som jobb!

Et folkehøgskoleår har flere faser. I den første fasen er elevene opptatt av å gjøre positivt inntrykk på hverandre. De kler seg pent, møter presis, samles om en dannet køkultur, og gir ofte lærerne deres inntrykk av å være svært faglig motivert. Som lærer tenker jeg: «Dette blir et bra år!» Jeg på min side får dessuten starte med blanke ark og kan forsøke å rette opp det som ikke gikk så bra året før. Og det hele bærer fint av sted.

Er det vi driver med viktig?

Så, i en senere fase (og uten at man egentlig har lagt merke til overgangene), sementeres relasjonene og inntrykkene vi har av hverandre. Vi er kommet dit vi er kommet, kulturen er satt, og det begynner å bli vanskelig å endre på ting. Jeg konstaterer at det var naivt å tro at året i år skulle bli så annerledes. Og det er midt oppi denne følelsen av fastlåsthet at følgende skumle tanke stjeler mye av motivasjonen: Er det egentlig viktig det vi driver med?

Er det så farlig om en elev ikke kommer i mål med arbeidet sitt? Er det ikke like greit å la det gå i dass, så kan kanskje han eller hun få gruble på hvorfor? Samtidig kjennes det behagelig å behandle elevene som voksne mennesker, behagelig å lene seg på ansvarliggjøringen av dem. Alt vi gjør, og alt vi ikke gjør, forblir uansett innenfor den lille boblen vi lever i. Og det skal bare vare ut

skoleåret. Vi er dessuten så heldige at elevene ofte er fornøyde uansett. Dette er farlige tanker for en lat mann.

Speilbilde

Skal jeg være ærlig må jeg si at mitt personlige mål i jobben er at jeg skal trives. Så enkelt. For å trives er jeg imidlertid avhengig av at elevene også trives, at de har utbytte av undervisningen og at det hele har en viss progresjon. I den rekkefølgen. Som en kollega kommenterte på et lærermøte i februar er det kanskje noe feil med måten vi legger opp «dramaturgien på skoleåret». Jeg synes det var godt sagt. To måneder før skolen slutter føler jeg at vi har kommet til veis ende.

En tidligere rektor på Fana var opptatt av at elever og lærere speiler seg i hverandre. Vi kopierer hverandre. Der jeg kommer subbene med kaffekoppen min, kommer elevene subbene med sin. De kjenner meg. De vet at jeg stort sett er rund og mild, og at jeg oftest aksepterer dårlige unnskyldninger. Jeg stiller få vanskelige oppfølgingssspørsmål og det jeg tør si er bare barne-TV-versjonen av hva jeg tenker. At jeg tillater denne, til tider, store avstanden mellom hva jeg sier og hva jeg tenker vet jeg er destruktivt, jeg blir sittende igjen med det. Kanskje er det dette jeg begynner å høste fruktene av? Kanskje jeg er lei mitt eget speilbilde?

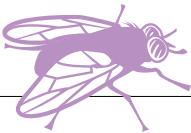
Hva er planen?

Når alt dette er sagt vet jeg hvilken drømmejobb jeg har, og jeg har for øvrig stor tro på folkehøgskolens berettigelse. Jeg husker den gode følelsen av å våkne om morgenen og glede meg til å gå på jobb. Og jeg vet den ikke er forsvunnet. Bare begravd.

Nå skal jeg ta et år fri og legge 30-årskrisen min igjen i utlandet. Bare bevisstheten om denne pausen har faktisk allerede hentet tilbake energi og gitt meg nye tanker og ideer for skoleåret 2011/2012, selv om det er langt frem. Dessuten skal jeg få sving på mine egne kreative ambisjoner. Jeg vil dele fotointeressen med elevene, ikke bare prakke den på dem. Jeg vil at både jeg og elevene mine skal oppsøke fotomiljøer utenfor skolen. Vi trenger det. Som sjarlatan innen både læreryrket og fotografi har jeg lyst til å lese meg opp. Kunne mer, bli tryggere. Jeg vil bli en bedre versjon av meg selv. Og jeg tar gjerne imot velmenende råd på veien.

Så får vi se hvordan det går...

PS! Løsningen på alle verdens problemer er som kjent å danne en Facebook-gruppe. Jeg har ofte savnet et forum hvor for eksempel vi fotolærere kan utveksle ideer, erfaringer og kunnskap. Derfor har jeg opprettet gruppen «Fotolærere» hvor jeg med tiden håper at flere enn meg blir medlem.

«SANGEN OM DEN RØDE RUBIN»

Da Mattis Herman Nyquist fikk høre at «Sangen om den røde rubin» skulle bli teater, tok han en telefon til regissør Morten Borgersen. Nå reiser han Norge rundt og erobrer kvinner.

Som liten gutt i Skien, var ikke Mattis Herman Nyquist interessert i å spille teater. Tvert imot.

– Jeg syntes teater var helt grusomt da jeg gikk på barneskolen, og gjemte meg bak teppet, forteller han. Men moren hans kan ha sett en liten skuespillerspire i sønnen.

– Hun lurte meg til å gå på Romerike folkehøgskole, sier han. Folkehøgskolen som har fostret mangt et skuespillertalent, viste seg å være det rette for Nyquist.

– Jeg jobbet mer der enn jeg gjorde på videregående, sier Skiensmannen, som også var innom Westerdals reklameskole før han søkte seg inn på Teaterhøgskolen, og kom inn på tredje opptak. Han hadde savnet å stå på en scene. Etter et par roller på Det Norske Teateret, ble han tilknyttet Nationaltheatret.

Telemarksavisa – 17.04.2010

PRIS FOR KJOLEDISIGN

Det er tredje år på rad Ingrid Evjenth i Design Salongen i Hønefoss har invitert elevene på Design & Fashion ved Ringerike folkehøgskole til en designkonkurranse.

– Det er utrolig viktig at det kommer nye designere inn i bransjen. Jeg synes det er morsomt å støtte opp rundt unge talenter, og denne konkurransen for elevene på folkehøgskolen er mitt bidrag til nettopp dette. Og når jeg ser resultatet, er jeg ikke i tvil om at det er håp for bransjen, sier Evjenth.

Ringerikes Blad – 17.04.2010

AVGANGSUTSTILLING I VERKSTEDET FIRKANT:

«Pannekaker til middag» er den lett surrealistiske tittelen på Trøndertun folkehøyskoles avgangsutstilling, som blir vist fram i forbindelse med dansefestivalen MultiPliè i Verkstedhallen. Utstillingen viser et bredt spekter av uttrykk som spenner fra trykk, collage og performance til animasjon, lydkunst og maleri.

Adresseavisen – 17.04.2010

MUSICA SACRA PÅ SOLTUN:

28. juni–4. juli blir det kor- og kirkemusikksommerskole for alle generasjoner på Soltun folkehøyskole. I tillegg til kor for barn, unge og voksne blir det tilbud om orkestergrupper, vokalundervisning og orgelundervisning. Tidligere domkantor Arne Hadland blir kursleder for voksenkoret. I forbindelse med kursene blir det konserter og musikkinnslag både i Evenes kirke, Ramsund kapell, Skånland kirke og Narvik kirke.

Harstad Tidende 23.04.2010

DJUPEDAL GIKK LØS PÅ FOLKEHØGSKOLENE

De siste årene har de rødgrønne lagt ned 230 skoler. Før Jens Stoltenberg ble statsminister, så hadde lokal-samfunnene en mulighet; de kunne starte Montessori- eller Steinerskoler.

De klarte ikke å legge ned skolene som allerede var i drift, men kunnskapsministrene fra SV har effektivt hindret nye skoler å etablere seg. Det startet med Djupedal, som like før han gikk av også gikk løs på folkehøyskolene, han har ikke mye tro på mangfold i samfunnet. Heldigvis rakk han ikke å ta knekken på disse.

Egentlig er det litt pussig; de rødgrønne lar de mest fundamentalistiske religiøse skoler holde på som de vil, og gir statsstøtte til skoler med snevre, reaksjonære målsettinger, mens de stopper montessoriskoler som gir reell alternativ undervisning og som påviselig uteksaminerer elever med bedre resultater. Hva er det de er så redde for?

Kan det være fordi privatskoler gir både elever og lærere bedre muligheter, og på den måten viser hvor begredelig dårlig den offentlige skolen er?

Drammens Tidende – 16.04.2010

Møteformen som leder til eksepsjonelt engasjement

Hva er spontankonferanser og hvorfor arrangerer man dem? Det var innsikten om at det ofte er kaffepausen konferansedeltakerne setter høyest som fremfor noe ga liv til spontankonferanser.

AV ANNA PIA HELLSTEDT OG PEDER WROLDSEN

Spontankonferanser drives av deltakernes engasjement og personlige initiativ. Med utgangspunkt i et aktuelt overordnet tema formulerer og organiserer deltakerne sine egne spørsmål til temaet. Alle sitter i en sirkel mens man deler spørsmål. Deretter er det loven om de to fætter som gjelder. Deltakerne er fri til selv å velge hvilke spørsmål de vil være med å utforske. Når man selv opplever at man verken bidrar eller lærer noe går man et annet sted. Man kan også ta «time out» for seg selv. Slik organiserer deltakerne konferansen selv.

Spontankonferanser arrangeres med utgangspunkt i at mennesker er intelligente og kreative vesener som søker innflytelse, tilhørighet og utvikling i livet. Det er nettopp dette spontankonferansene drar nytte av. Resultatet blir stort engasjement og mange personlige initiativ. Spontankonferanser er antakeligvis den enkleste og mest effektive møteformen som finnes om man vil stimulere engasjement og nytenkning i grupper og man har begrenset tid til rådighet.

Når passer spontankonferanser?

Spontankonferanser gir gode resultater når man har en spesiell type ubesvarte spørsmål av overordnet strategisk karakter. Her har du fem spørsmål du kan bruke for å undersøke om dine ubesvarte spørsmål kvalifiserer:

- 1) Er spørsmålene virkelig ubesvarte? Hvis dere allerede har svar på spørsmålene er det ingen god idé å bruke tid på ytterligere utforskning. Folk blir bare provosert! Om dere har hatt svar på spørsmålene lenge, men ikke har gjort noe med dem kan det henge sammen med at det allikevel finnes ubesvarte spørsmål. Da kan det være klokt å gå en ekstra runde for å identifisere de ubesvarte spørsmålene.
- 2) Er spørsmålene komplekse nok? Kan spørsmålene løses med enkel lineær logikk, er det ingen grunn til å investere organisasjonens kreative ressurser i en spontankonferanse. Er derimot spørsmålet komplekst

og det krever kreativitet og systematisk logikk hvor mange aspekter påvirker hverandre gjensidig, kan spontankonferansen gjøre en avgjørende forskjell.

- 3) Finnes det et tilstrekkelig mangfold blant de potensielle deltakerne? I så tilfelle har vi mulighet til å få fram et mangfold av perspektiver og idéer. Utgjør de potensielle deltakerne på konferansen en for homogen gruppe og vi allerede vet hva de vil si, kan vi spare oss konferansen. Om man er usikker, kan man gjøre en liten forundersøkelse for å finne ut om det finnes tilstrekkelig ulike impulser.
- 4) Finnes det eksisterende eller potensielle konflikter? I så fall har man en god mulighet til å løse dem og forebygge nye. At et spørsmål er konfliktstoff tyder på at det finnes personlig engasjement og ulike perspektiver.
- 5) Haster det? Om det ikke haster er det verd å vurdere om vi kan tjene på å vente med å utforske spørsmålet. I vår omskiftelige verden kan langtidsplaner miste sin aktualitet innen de blir iverksatt. Kanskje er det andre spørsmål som er mer presserende.

Vi deltar gjerne i en samtale for å vurdere om spontankonferanser kan være en hensiktmessig aktivitet for din organisasjon.

Hvor mange skal man være, og hvor lenge skal vi holde på?

Hvor mange må man være for å holde en spontankonferanse? Man bør være så mange at det gir mening å ha flere parallelle samtalegrupper. Det betyr at man kan være fra seksten til flere hundre. Hvor lang tid trenger man? Spørsmålets betydning og gruppens potensial for å bearbeide spørsmålet vil danne grunnlaget for hvor mye tid det er klokt å sette av. Spontankonferanser varer ofte fra tre dager til tre timer. De konferansene som varer over flere dager har selvfølgelig større mulighet for å bidra til kvantesprang.

Hvordan dokumenterer og følger vi opp konferansen?

Spontankonferanser og oppfølging! Referatene fra samtalene i konferansen blir fortløpende slått opp på «markedsplassen», hvor man også orienterer seg om hvilke spørsmål som utforskes og hvor. Avslutningsvis setter alle seg sammen i en sirkel og deler inntrykk fra konferansen og ønsker for fremtiden. Alle får kopi av referatene fra alle samtalene. Er spontankonferansen en bedriftsintern foreteelse, er det vanlig at ledelsen sier noe om hvordan de vil støtte prosessene videre.

Hvordan påvirker spontankonferanser organisasjonskulturen?

Ledelsesutfordringene vi står overfor i dag dreier seg stadig oftere om å gi omsorg og næring til selvorganisering, mer enn å identifisere og løse problemer for andre. Vi beveger oss fra lederen som instruktør og kontrollant til lederen som fasilitator, – en leder som først og fremst bidrar med inspirasjon, retning og fokus. I en kontrollorientert ledelseskultur hvor ledelsen tar seg av tenkingen, vil spontankonferansen kunne bidra til kaos, konflikt og forvirring som reduserer organisasjonens effektivitet. I en fasilitatororientert ledelseskultur ser man kaos, konflikt og forvirring som nødvendige innsatsfaktorer i verdiskapningen.

Spontankonferanser egner seg med andre ord best i organisasjoner som ønsker medlemmer som tar helhetlig ansvar og tar initiativ når de ser muligheter for å bidra til felles utvikling.

Hvor kommer spontankonferanser fra?

Spontankonferanser er et annet navn for «Open Space Technology» som er utviklet av Harrison Owen. Grunnboken Open Space Technology beskriver møteformen på en enkel og praktisk måte. I boken Wave Rider beskriver han hvordan prinsippene som ligger til grunn for spontankonferanser kan brukes som ledelsesprinsipper for vår tid. I Wave Rider tar Owen til orde for at gode prestasjoner springer ut av det produktive samspillet mellom forskjelligartede, komplekse krefter inkludert kaos, forvirring og konflikt og er karakterisert ved helhet, helse og harmoni.

Med dette utsagnet slipper Owen kaos, konflikt og forvirring inn i varmen og frem i lyset. Kaos, konflikt og forvirring er fundamentale drivkrefter i endringsprosesser. Feier vi kaos, konflikt og forvirring «under teppet» blir resultatet i beste fall utilfredstillende – i verste fall katastrofalt. Tar vi dem inn i varmen og frem i lyset kan resultatet bli helhjertet engasjement, forståelse for forskjellighet, tillit, nytenkning, mangfold av perspektiver, gode kompromisser og bærekraftig

utvikling. Det er i dette perspektivet spontankonferansen virkelig kan bli et positivt tilskudd i spekteret av møteformer.

Er det noen sammenheng mellom Open Space og kommunikasjons- og læringsmodellen NLP?

Begge metodene gir oss prosessbeskrivelser som stimulerer kommunikasjon og læring. Begge tilnærminger kan beskrives som å skape rammer hvor folk kommer i kontakt med egen kompetanse og gjør egne oppdagelser. Begge metodene ser sammenheng mellom menneskers mulighet til å organisere seg selv og gode prestasjoner. Open Space er en struktur for organisk utvikling i store grupper som veldig forenlig med den forforståelsen som er utviklet gjennom NLP. Jo bedre deltakerne i konferansene er til å kommunisere og lære, jo mer kan de nytte seg seg mulighetene spontankonferansen byr på. Slik kan NLP-trening gjøre spontankonferanser enda mer givende. I tillegg er NLP-modellering nyttig for å videreutvikle modellen til eget bruk.

NETTRESSURSER:

www.openspaceworld.com

www.openspaceworld.org

BØKER:

Open Space Technology: A User's Guide (3rd Edition, Berrett-Koehler)

Wave Rider: Leadership for High Performance in a Self Organizing World (Berrett Koehler, Fall 2008)

Anna Pia Hellstedt

Peder Wroldsen

DialogForum brukte Open Space

Dette første arrangementet i regi av DialogForum samlet mer enn 60 deltakere til en *spontankonferanse*, på engelsk kalt Open Space, i Oslo 9. april. AV ØYVIND KRABBERØD

Spontankonferanse var det norske ordet de to fasilitatorer Peder Wrolsen og Anna Pia Hellestedt brukte på begivenheten. Det var en selvorganiserende prosess av typen Open space technology.

Hovedtemaet var: *Norsk Dialog, Muligheter og utfordringer*. Gjennom en halv dag arbeidet den meget kvalifiserte forsamlingen med problemstillinger de selv

En av gruppene i aksjon under sponatankonferansen i regi av DialogForum. Foto: Øyvind Krabberød

formulerte innenfor dette hovedtemaet og i grupper de selv valgte å delta i. Temaer og konklusjoner fra de ulike gruppene er lagt ut som filer under en egen *temagruppe* på Dialogforums sider.

Se: www.norskdiallog.no og www.interaction.no

Som folkehøyskole får dere følgende fordeler hos KILROY:

- Unik reisekompetanse for både grupper og individuelt reisende	- Betalingsutsettelse
- Reduserte omkostninger	- Egen reisespesialist
- Fleksible regler	- Hjelp underveis på reisen

For gruppereiser, min. 10 pers.:

KILROY group travel skreddersyr reiser og er spesialister på studieturer.

Vi tilbyr:

- Faglig, kulturelt og sosialt program
- Overnatting i alle kategorier samt måltider
- Transport
- Gunstig reiseforsikring for ungdom

For individuelle reiser:

KILROY travels er Norges største reisebyrå for ungdom og studenter samt andre eventyrlystne.

Vi tilbyr:

- Flybilletter over hele verden
- Internasjonalt studentbevis
- Hotell, leiebil og flere tusen opplevelsesreiser
- Reiseforsikring og studentforsikring

KILROY key Account

Tlf: 23 10 23 25 Fax: 22 42 47 48
E-mail: keyaccount@kilroytravels.no
www.kilroy.no

KILROY group travel

Tlf: 23 10 23 40 Fax: 23 10 23 50
E-mail: oslo.groups@kilroytravels.no
www.kilroygroups.no

Klima og miljøspørsmål er vår tids største solidaritetssak

Svenske Gustav Fridolin holdt åpningsforedraget på årets Vårkonferanse på Nordiska folkehøgskolan i Kungälv 13. – 14. april. Fridolin pekte på at folkehøgskolene er en flott arena for miljøengasjement. Her kan det skapes en glød som kommer nedenfra. Målsettingen er å vekke ungdom – ikke å sette karakterer.

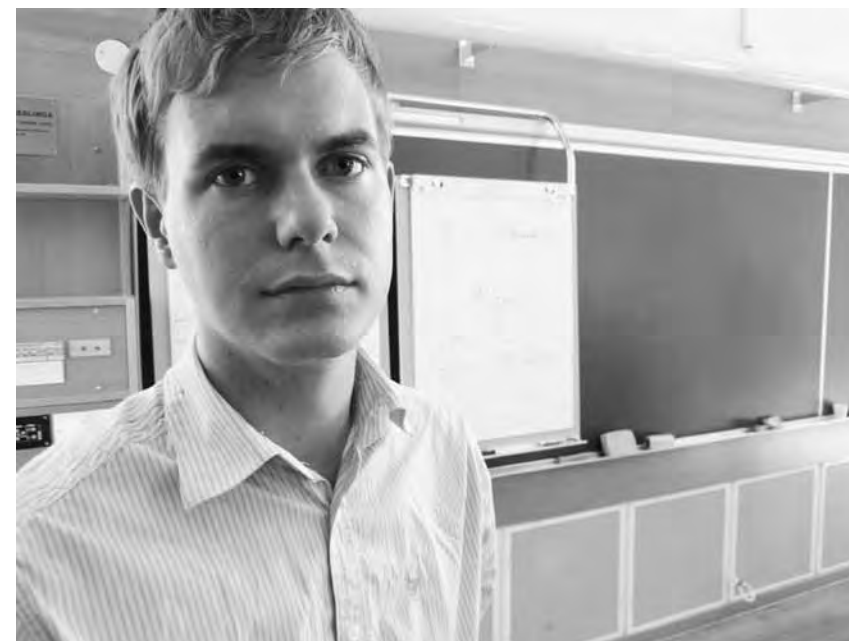
AV ØYVIND KRABBERØD

Folkehøgskolen kan være navet i arbeidet med miljøspørsmål, understreket Gustav Fridolin ved åpningen av konferansen med temaet BÆREKRAFT. Det er Nordisk Folkehøgskoleråd som årlig står for denne nordiske samlingen. Og hva er det som gjør folkehøgskolen egnet for et slikt arbeid? Her svarte en engasjert Fridolin med fem hovedpunkt:

- Det er et engasjement nedenfra
- Praktisk forankring
- Det positive ved det flerkulturelle klasserommet
- Møteplassene som skapes
- Optimisme og framtidstro

Fridolin pekte på at miljøspørsmålene er tett sammenvevd med solidaritets- og likestillingsspørsmål. – Klima og miljøspørsmålet er vår tids største solidaritetssak, 98 prosent av de som er rammet av klimakatastrofer så langt er i fattige land, postulerte den tidligere Riksdagsmannen.

Klimaspørsmålet opptok foredragsholderen. – Vi har 15 år på oss til å begrense den globale oppvarmingen til to grader. Forskerne mener at vi ved en ytterligere økning mister kontrollen. For eksempel vil regnskogen fungere dårlig under slike forhold. Fridolin trodde nok at mennesket ville overleve en kraftig temperaturøkning, men stilte

Folkehøgskolelærer, journalist, samfunnsdebattant og Riksdagsmann Gustav Fridolin holdt et engasjert foredrag. Foto: Øyvind Kabberød

spørsmål med hvordan de menneskelige samfunn ville tåle dette.

Gustav Fridolin er en sterk røst i den svenske opinionen. Han er nå lærer ved Lidingö folkehøgskola. Allerede som 19-åring ble han valgt inn i Riksdagen for Miljøpartiet – hvor han satt i fire år. (Se hans nettsted – www.kaffeochbulle.se.)

Det var hele 64 deltakere på årets konferanse, halvparten fra Norge. Det eksisterer mye godt arbeid for å fremme bærekraft i de nordiske

land, her er folkehøgskolene en viktig aktør. Det var under konferansens første dag satt av rikelig med tid for innblikk i flere aktuelle prosjekt. Dag to var viet et besøk ved Ecocentrum – et kunnskapsforum og en inspirasjonskilde i miljø og bærekraftsarbeidet. Stiftelsen i Gøteborg viser mulige veier mot en mer økologisk bærekraftig utvikling.

Grundtvig på vei til norske tv-skjermer

Manusforfatter Maya Ilsøe var hentet til Grundtvigselskapets seminar i Melsomvik for å snakke om sitt store prosjekt, Pagten.

TEKST OG FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Manusforfatter Maya Ilsøe snakket om sitt store prosjekt, adventserien Pagten, under Grundtvigseminaret 23. –25. april.

Det er Grundtvig som er brukt som modell i adventserien Pagten som er produsert av Danmarks Radio (DR). De 24 halvtimesepisodene har hatt en eventyrlig suksess i Danmark. Maya Ilsøe (35) har skrevet manus.

Etter en introduksjon viste Ilsøe en episode av serien med påfølgende innlegg og spørsmål. Hun understreket at hun hadde ønsket å lage en historie om fellesskap og om det som foregår på en skole. Det var her Grundtvig kom inn, men for Maya Ilsøe var han et nasjonalt ikon som det var vanskelig å relatere til.

– Jeg kom egentlig inn i dette helt blank på Grundtvig. Jeg måtte lese meg opp, men innså at vi trengte konsulentbistand på dette. Her hentet de inn prest Synnøve Heggem, med doktorgrad på Grundtvigs salmer (og leder i arbeidsutvalget i Grundtvigselskapet), som

Synnøve Heggem har vært konsulent på sorsatsingen Pagten til Danmarks radio.

konsulent. Ilsøe understreket at hun ikke ønsket å være en Grundtvig-formidler, så han ble kastet ut av serien mot slutten. Men etter fordypning i det danske ikonets ideer har hun sett hvilke revolusjonerende innspill han kommer med.

Hjarteretorikk

Maya Ilsøe vil ikke sette Pagten i en kristen bås. I Danmark har serien hatt en total omfavnelse. Kirke, skole og kultur-radikalerne har alle vært fornøyde.

– Det er vanskelig å forstå dette, men slik er det, sier hun. Serien er full av referanser og metaforer – hvor vi møter Grundtvig og det mytiske. Det er en gjennomgående hjarteretorikk i serien – varme og kulde. Det levende iskalde hjerte – det skal varme til!

– Uten hjelp fra Synnøve Heggem kunne jeg ikke laget serien, det hadde ikke blitt distinkt, understrekte Maya Ilsøe. Pagten er en svært stor og krevende produksjon. Ilsøe forteller at hun jobbet konsentrert med manus og planlegging i to år. Selve produksjonen tok ett år og 300 personer var involvert. – Det er en kompleks struktur og handling. – Julebudskapet handler om nestekjærlighet, da måtte vi lage en serie som spilte det. Det var en del skepsis i starten internt – flere mente serien ble for dyster – med blant annet mobbing, men det stilnet. Serien handler om kulde og varme på alle plan, understreket manusforfatteren.

Grundtvig er virkelig satt på kartet gjennom denne serien. Danmarks radio har hatt support inn mot skolene, barnegudstjenester er avholdt, dansk høyskole har arrangert sangkonkurranser, barneorganisasjoner har involvert seg. Nesten alle barn i målgruppen 8–12 år har fulgt serien, avsluttet en fornøyd Ilsøe.

Om Pagten

Pagten er en historie om å stå sammen og hjelpe hverandre, når det virkelig gjelder – og om å akseptere hverandre på tross av ulikheter.

Det er også et ordentlig juledrama med en isheks, som truer nissenes eksistens – jakten på en hemmelig pakt – og en rekke magiske prøver, som to barn fra hvert sitt univers må gjennom.

Den 12-årige skoleeleven Malte og den jevnaldrende nissejenta Lyda er den kombinasjon av menneske og nisse, som er nødvendig for å finne frem til Pagten, hvis skjulested er beskyttet av tre magiske prøver. Deres mot og vennskap blir utfordret – og det blir bruk for deres særlige evner, hvis den onde isheks skal beseires, og et nytt og bedre fellesskap oppstå.

Pagten, som er egnet for barn fra åtte år, ble sendt i Danmark første gang i adventstiden 2009. Etter press fra seerne gikk episodene i reprise påfølgende dag. Nå har NRK kjøpt serien.

MAYA ILSØE (født 1975) er en dansk manuskriptforfatter. Hun er hovedforfatteren bag DR's julekalendere *Absalons Hemmelighed* (2006) og *Pagten* (2009). Maya Ilsøe er endvidere episodeforfatter på nogle afsnit af DR's dramaserie Sommer (2007, 2008).

Hun blev uddannet fra filmskolen i 2003, hvor hun var medforfatter på de to afgangsfilm *Frunke* og *Han, hun, den, det*. Siden da har Maya Ilsøe været forfatter eller medforfatter på en række spillefilmsprojekter. Hun er idéophavsmand og hovedforfatter på DR's julekalender 2009, *Pagten*, produceret af DR Fiktion (det tidl. DR Drama).

Hun modtog i 2007 Cosmopolitans Talentpris.

Kilde: Wikipedia

Elin Evenrud, lærer ved Buskerud Folkehøgskole

Elin Evenrud har vært med i hele PUF (Pedagogisk utvikling i Frilynt Folkehøgskole) sin historie. Da FUS ble nedlagt og PUF opprettet i 2005 ble Elin utpekt til styringsgruppa for PUF. Siden har hun vært med i denne gruppa og planlagt pedagogiske utviklingstiltak.

Elin har deltatt i denne gruppa i tillegg til å være lærer på Buskerud Folkehøgskole med linja Design og Fashion, distriktsleder i distrikt 6, og flere andre engasjement. Engasjement er stikkordet som passer best for Elin, men i denne intervjusituasjonen ble hun sjeldent taus. Journalister liker som kjent ikke å bli intervjuet.

Hele utdannelsen planla jeg så jeg kunne få jobb i folkehøgskolen, forteller Elin. Men å oppsummere innholdet i folkehøgskolepedagogikk er ikke lett. Erfaringsbasert, samtalebasert og deltakerstyrt er stikkordene som kommer, men hva betyr de i praksis? Når en elev kommer til meg og spør; er denne gensen fin? Da tenker jeg; hvordan kan jeg nå gi en faglig tilbakemelding uten å svare med min vurdering? Elin mener elevene er veldig opptatt av å bli vurdert. Å ikke møte dem på det er ikke enkelt, utdyper Elin. Hva synes du selv?, vil Elin ofte da svare. Elin's svar vil ofte føre med seg en del frustrasjon hos eleven, men her ligger essensen i hennes kjærlighet til folkehøgskolepedagogikken. Elin vil bidra til at hver enkelt elev finner ut av hva som er viktig for dem.

NB! Den nylig utgitte jubileumsboka til Buskerud Folkehøgskole er stedet å lese mer om Elin's erfaringer med undervisning i folkehøgskolen.

RUNE SØDAL

Jobber mot fordommer

PEDAGOGIKK FOR DE RIKE PÅ ELVERUM FOLKEHØGSKULE

Elever og ansatte ved Elverum folkehøgskule lot seg engasjere da Terje Johansen i Internasjonalt Utvalg gjestet skolen med opplegget Pedagogikk for de rike.

TEKST OG FOTO: JORUNN SØRLIE LARSEN

– Vi skal lage denne dagen sammen, som en dialog for å få mer kunnskap om oss selv og andre.

Globalt medborgerskap består i å bryte ned landegrenser og ulikheter. Noe jeg gjør her kan få betydning andre steder i verden, sier Terje Johansen når han starter sitt opplegg.

Gjennom oppgaver og leker blir elevene mer bevisst på sine egne holdninger overfor innvandrere og mennesker som er annerledes enn dem selv.

Når Terje spør om elevene kan komme med eksempler på innvandrernavn, svarer elevene: Ali, Muhammed, Slobodan og Abdullah. Og når han spør hva de fleste innvandrere jobber med, er svarene at de jobber med renhold, er taxisjåfører og selger kebab.

Terje Johansen besøker 25–30 folkehøgskoler i året der han har dette opplegget. Han forteller at alle svarer disse tre yrkene. Veldig få assosierer innvandrer med en hvit person.

«Opplegget har ingen fasit, ingen svar er feil», sier Terje Johansen.

Lærer Per Kjelland gjorde en del erfaringer rundt egen atferd og tankesett.

Gjennom gruppeoppgaver blir elevene bevisst på sin rolle i en gruppe, hvilke dynamikker som oppstår og hvor viktig samhandling er. Terje ønsker at elevene skal gå fra en individualistisk tenkning til kollektiv tenkning.

Motbevis egne fordommer

Daniel Anderson fra Trondheim går på friluftslivslinja på skolen.

– Jeg synes opplegget var veldig bra. Jeg interesserer meg for temaet og ble engasjert av å aktivt være med å løse oppgaver, sier han.

– Hva har du lært?

– Jeg tenker litt mer på hvordan folk oppfatter meg og jeg har blitt mer bevisst på handlingene mine og hvordan jeg uttrykker meg selv i en gruppe.

– Hvorfor er det viktig å være bevisst på holdninger, handlinger og fordommer?

– Det er viktig å bli forstått på riktig måte og viktig å tolke andre på riktig måte for å unngå misforståelser. Jeg har funnet ut i dag at jeg har flere fordommer enn jeg trives med. Jeg ønsker å være mer aktiv på å motbevis mine egne fordommer, sier Daniel Anderson.

– Det angår meg

Per Kjelland er lærer på teater/musikal-linjen og deltok på opplegget.

– Hvorfor er Pedagogikk for de rike viktig?

– En blir litt fanga i hverdagen sin. Det er en stor risiko for at en ikke husker det som skjer ute i den store verden. Det er en distanse for de aller fleste. Gjennom disse øvelsene er man med på en aktiv handling og man tar standpunkt til ting, sier Kjelland.

Han gjorde en del erfaringer rundt egen atferd og tankesett.

– Det viktigste er kanskje at en i ulike situasjoner senere vil reflektere over at det finnes flere synspunkter

– Jeg har blitt mer bevisst på hvordan jeg uttrykker meg selv i en gruppe etter å ha vært med på dette opplegget, sier elev Daniel Anderson.

«Ønsket at elevene skal gå fra en individualistisk tenkning til kollektiv tenkning»

enn ditt eget. Jeg håper at elevene kom ut av en nøytral stilling, fra at det ikke angår meg til at det faktisk angår meg, sier han.

Flerfoldighet

Terje Johansen oppdager at folkehøgskoleelever rundt i landet er veldig like.

– De kommer med de samme svarene og handler likt på alle skolene jeg har besøkt.

Han tror Pedagogikk for de rike-seminarene kan bety en forskjell.

– Det gjør det i alle fall for meg. Jeg forandrer meg i møte med ansatte og elever. Jeg ønsker å peke på flerfoldigheten og se ting fra forskjellige sider. Jeg ønsker ikke å komme med en pekefinger og fortelle hva som er rett og galt. Opplegget har ingen fasit, ingen svar er feil, sier Terje Johansen.

Pedagogikk for de rike (PfR) er et folkehøgskoleprosjekt som tar i bruk utradisjonelle metoder for å minske skillet mellom nord og sør. Med PfR vil vi rette blikket mot de rike og de utfordringene livsstilen vår skaper: Hva kan vi i den rike verden gjøre for at vår felles globale framtid skal bli best mulig?

INTERNASJONALT UTVALG FOR FOLKEHØGSKOLEN

Med Follo-dansarar til Finland

Med solodansar inspirert av figurane i Mumidalen, reiste 18 dansarar fulle av forventning til det ultimate Mumiland, nemleg Finland, på danseturné.

AV GURO STOKSETH, DANSEELV

I haust fekk danselinja på Follo folkehøgskole ei heilt spesiell moglegheit. Gjennom organisasjonen Nordpluss og prosjektet Shared Visions deltok vi i eit utvekslingsprosjekt med målsetjinga å la ungdom dele kultur og språk. Vi fekk invitasjon til samarbeid med ein folkehøgskule i Finland, og etter deira besøk på hausten kunne vi legge turneen til Mumilandet i februar. Der fekk vi oppleve dansefestivalen Talvitanssit – Vinterdans.

Onsdag 10. februar tok vi til på reisa vår til Kalvia i Finland. Fly tok oss frå Oslo til Helsinki der vi avveksla med fire timar tog før vi kom fram til Kokkola/Karleby, som ligg i vest om lag på linje med Trondheim. Vel framme vart vi møtt av våre tidlegare gjestar. Ved kveldsmaten fekk vi utdelt ein timeplan så innhaldsrik at neste stopp måtte verte loppekassa for ei god natts søvn. Huset vi sov i hadde namnet Opali, med rom til både søvn, avslapping, boblebad og ikkje minst ein sauna.

På torsdagen blanda vi alle dei finske og dei norske dansejentene og delte oss i to grupper og hadde pilates og jazz. Etter lunsj var det tid for å teste avslappingsrommet i Opali. Det heilt kvite rommet med lyseffektar, roleg musikk, digre sakkosekkar, vatnseng og ballbad var perfekt designa for å sove og slappe av. Etter tre kvarter i «the white room» var vi søvngjengarar heile gjengen, men i tråd med timeplanen bar det vidare til gymsalen og den elleve meter høge klatreveggen. Dei fleste tok utfordringa på strak arm og klatra heilt til topps, noko som resulterte i svært ømme armar. Då passa det fint at det som stod for tur etter middag var sauna og boblebad i Opali. Finsk tradisjon er å sitte splitter naken i sauna, men kalde nordmenn som vi er troppa vi opp i bikini. Vi kompenserte for dette ved å springe ut i snøen i 20 kuldegrader og rulla oss der og sprang hylande inn att i saunaen. Dei finske vennane våre diska opp med rundstykker og fastelavensbollar til kvelds, og så snurra vi i gang med nokre runder twister. Med mange svært bøyelege dansekroppar vart det ein hard konkurranse.

Fredagen byrja med øving til den store premieren vår. Vi hadde oppvarming og gjennomkøyring av heile showet før lunsj. Deretter bar det i bussane til Kokkola for å sjå på lokalet som vi skulle danse i. Lokalet var i ei stor gammal

bygning med kraftige tregolv og trebjelkar i taket og det enkle namnet Tullipakkahoune. Dei finske jentene hadde laga rebusløp til oss, så medan dei la dansemattene utover i Tullipakkahoune, sprang vi rundt i Kokkola og svarte på spørsmål. Vi hadde ei gjennomkøyring til før vi drog for å sjå på første framsyning i Talvitanssit. Det var ei ung jente, ein mann og ei litt eldre dame som dansa kvar sin solo. Dei tre stykka var heilt ulike kvarandre og noko anna eg har sett før. Det var veldig kjekt å sjå at dans kan vere så mykje ulikt.

Laurdagen byrja med yoga, ein veldig fin måte å vekke kroppen på. Etter lunsj reiste vi inn til Kokkola for å ha generalprøve i Tullipakkahoune. Dei påfølgande timane gjekk med til matpause, fletting av hår, glitterspray og oppvarming før publikum stod klare til å entre. Opningsnummeret fekk dei finske dansarane. Deretter hadde vi ein halvtime på golvet der vi viste både moderne, jazz, stepp og litt tango samt sjølv laga soloar. Dei finske dansarane avslutta framsyninga, som slik vart eit flott finsk-norsk samspel. Alle dansarane og koreografane fekk roser, og dei mest tolmodige av oss berga med seg rosa heilt tilbake til Noreg.

Etter framsyninga skifta vi i full fart før det bar til eit anna lokale for å sjå endå meir av Talvitanssit. Denne kvelden fekk vi sjå kremen av finske dansarar, i eit vidt spenn frå klassisk ballett til samtidsdans. Kvelden avslutta vi med pizza i Opali.

Tidleg søndag morgon byrja vi på heimreise. Tolv timar seinare var ein trøtt, men veldig nøgd gjeng Follo-dansarar tilbake i Vestby. Vi hadde opplevd så mykje og fått satt opp ei flott framsyning og samstundes vorte godt kjende med dei finske dansejentene. Det var ein ultimat tur på mange måtar med utveksling av språk og kultur i sentrum.

Gjennom organisasjonen Nordpluss og prosjektet Shared Visions fekk danseelevar frå Follo folkehøgskole moglegheit til å delta i eit utviklingsprosjekt i Finland.

På forestillinga viste vi også Hip Hop dans.

Dansen «Kjærringa» var inspirert av det norske folkeeventyret Kjærringa mot straumen.

Luftige sjev i dansen «Fuglebjørn»

Sofieprisen 2010

til klimaforsker James E. Hansen fra USA

Han får prisen for sin livsviktige forskning, for sin klare formidling og for sitt genuine engasjement for framtidige generasjoner.

James E. Hansen (født 1941) har i over 30 år spilt en nøkkelrolle for utviklingen av vår forståelse av menneskeskapte klimaendringer. Han begynte sin karriere med å forske på atmosfærene ved ulike planeter, men begynte å studere jordens klima etter hvert som bevis på menneskers mulige påvirkning på den ble oppdaget allerede på 70 tallet. Allerede i 1988 presenterte han resultater for den amerikanske kongressen som sannsynliggjorde at menneskeskapte klimaendringer utgjør en trussel. Hans klare tale har imidlertid møtt motstand, og han opplevde under Bush-administrasjonen å få vitenskapelig baserte uttalelser sensurert.

– Forskere som har advart mot klimaproblemet har i USA gjennom mange år måttet bære store personlige kostnader. James Hansen har likevel valgt å varsle oss om faren menneskeskapte klimaendringer utgjør. Dette er et eksempel til etterfølgelse. Hansen er den som har gjort det umulig å unnskyld oss overfor våre barnebarn med at vi ikke visste, sier styreleder i Sofieprisen Nina Drange.

Hansen er en velrenommert forsker med en lang rekke vitenskapelige artikler publisert i tunge, internasjonale tidsskrifter. Men Hansens samvittighet, og etter hvert hans rolle som bestefar, har tvunget ham til å kombinere forskning på høyt nivå med politisk aktivisme basert på et sterkt personlig

engasjement. Det har gjort at han har deltatt i politiske aksjoner mot kullkraft, og han har vitnet i retten til fordel for sivilt ulydige aktivister som stoppet byggingen av et kullkraftverk i Storbritannia. I 2009 utgav han boken STORMS OF MY GRANDCHILDREN – med undertittelen *The truth about the coming climate catastrophe and our last chance to save humanity*.

Den industrielle utviklingen har bidratt til en økt konsentrasjon av CO₂ i atmosfæren. Fra et førindustrielt nivå på 275 ppm (parts per million), til dagens nivå som er på 387 ppm og som stadig øker. Forankret i sine forskningsfunn har Hansen anslått at 350 ppm er en øvre grense for innhold av CO₂ i atmosfæren dersom vi skal unngå dramatiske klimaeffekter. Dette har inspirert til dannelsen av den verdensomspennende folkebevegelsen 350.org, som var svært aktiv i forkant av København-toppmøtet.

Hansen har tatt til orde for en utfasing av kullkraft og å la fossile energikilder bli liggende i bakken. Dersom alle reservene av olje, gass og kull som fortsatt finnes på denne planeten pumpes opp og slippes ut i atmosfæren, så vil ganske enkelt ikke vår sivilisasjon overleve. Men «noen ser det som en gudegitt rett å hente opp og forbrenne alle fossile brensler på sitt eget territorium», sier Hansen.

Sofieprisen går til en eller flere enkeltpersoner, eventuelt en

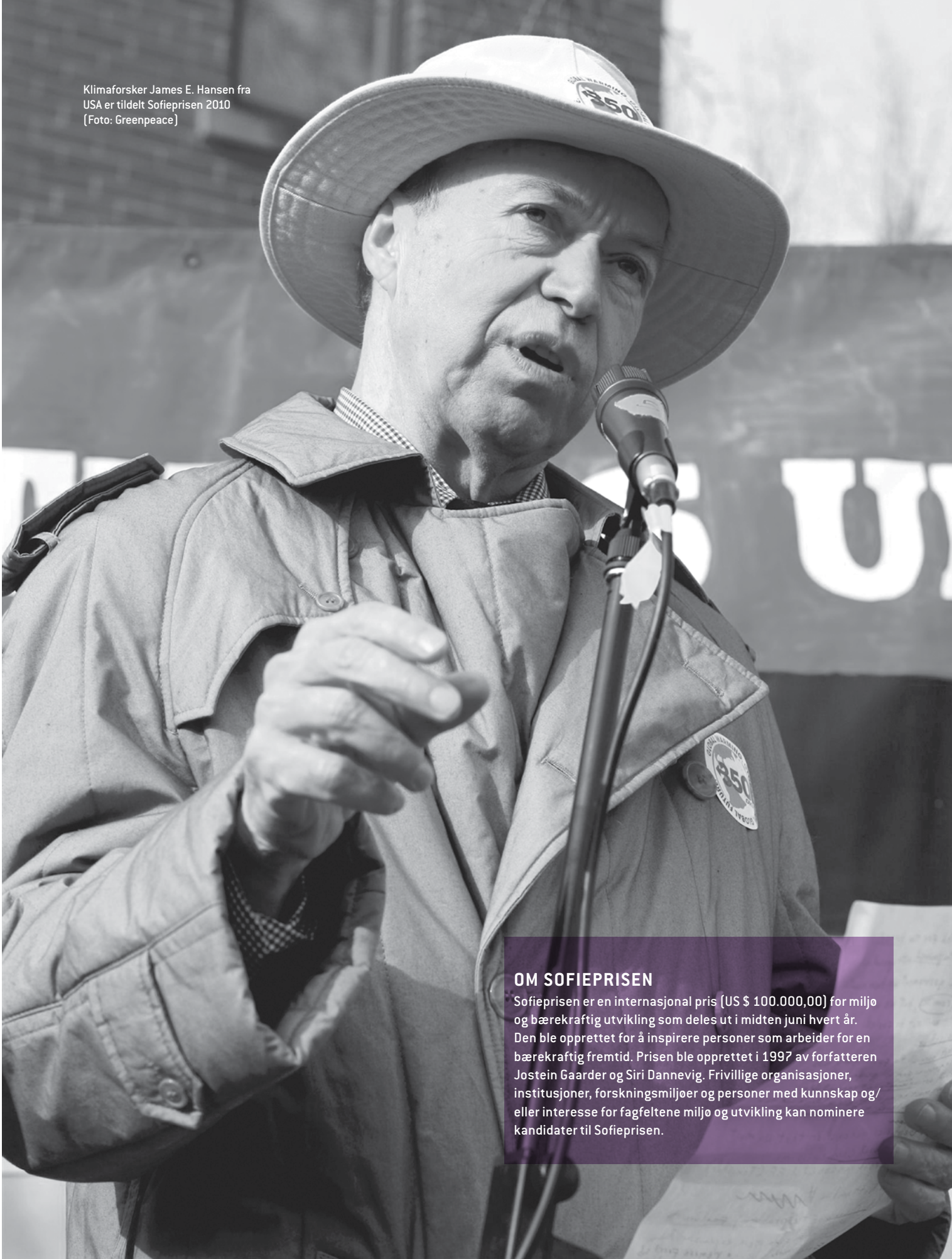
organisasjon, som på en banebrytende eller særlig oppfinnsom måte har pekt på alternativer til dagens utvikling og/eller satt slike alternativer i verk. Det er trettende gang Sofieprisen, som er en årlig internasjonal miljø- og utviklingspris, deles ut.

Prisutdelingen vil være i Gamle Logen i Oslo, tirsdag 22. juni.

Tidligere vinnere av Sofieprisen:

2009	Marina Silva (Brasil)
2008	Gretchen C. Daily (USA)
2007	Göran Persson (Sverige)
2006	Romina Picolotti (Argentina)
2005	Sheila Watt-Cloutier (Canada)
2004	Wangari Maathai (Kenya)
2003	John Pilger (Australia/ Storbritannia)
2002	Hans Hellighet Bartholomeus, Erkebiskop av Konstantinopel, Det nye Roma og Økumenisk Patriark (Tyrkia)
2001	ATTAC (Frankrike)
2000	Sheri Liao (Kina)
1999	Herman Daly (USA) og Thomas Kocherry (India)
1998	Environmental Rights Action (Nigeria)

Klimaforsker James E. Hansen fra USA er tildelt Sofieprisen 2010
(Foto: Greenpeace)

OM SOFIEPRISEN

Sofieprisen er en internasjonal pris (US \$ 100.000,00) for miljø og bærekraftig utvikling som deles ut i midten juni hvert år. Den ble opprettet for å inspirere personer som arbeider for en bærekraftig fremtid. Prisen ble opprettet i 1997 av forfatteren Jostein Gaarder og Siri Dannevig. Frivillige organisasjoner, institusjoner, forskningsmiljøer og personer med kunnskap og/eller interesse for fagfeltene miljø og utvikling kan nominere kandidater til Sofieprisen.

Folkehøgskole-konferansen

4. november 2010

Torsdag 4. november braker det løs med stor folkehøgskolekonferanse i Oslo – i Lærernes hus i Utdanningsforbundet. Hovedarrangør er Folkehøgskoleorganisasjonene, medarrangører NTNU – Universitetet i Trondheim og Utdanningsforbundet.

AV LARS SIGVE MELING

Hovedinnholdet av konferansen blir offentliggjørelsen av forsknings-rapporten til NTNU med tittelen: «Elevs utbytte av folkehøgskolen».

I tillegg til selve forsknings-prosjektet vil det bli flere spennende programposter som vi ikke vil gå inn på her, men vi kan jo bare nevne at kunnskapsminister Kristin Halvorsen kommer. Det blir foredrag av flere profilerte personer som har arbeidet med danning i skolen, blant annet Bernt Gustavson, kjent fra viktig forskning i det svenske «bildnings-arbeidet» supplert av flere ulike innslag fra vår egen skolepolitiske debatt.

Alt i alt en spennende konferanse rundt emnet danning – en utfordring til folkehøgskolen om å delta i den skolepolitiske debatten og belyse vår styrke som pedagogisk alternativ til PISA-undersøkelser og instrumentell dominans.

Hvem kommer? Jo selvsagt representanter fra alle skolene våre, årsmøtet i informasjonskontoret og rektorforum er lagt på hver sin side av konferansen, tillitsvalgte vil bli sponset og alle andre folkehøgskole-ansatte er velkomne (så langt plassen rekker). Vi vil invitere folk fra

forskningsmiljøene, dannelsings-utvalget for høyere utdanning, politisk ledelse innen utdanning, fagforeningene for undervisnings-personell, KS, HSH, skoledirektørene, pressen, skoleeiere etc. Så når vi kanskje 150–200 deltakere. Det kulturelle krydderet kommer elevene fra skoler i nærheten til å bidra med.

Så kjære venner i folkehøgskolen, sett av denne dagen – vær med å gjøre den til en konferanse som setter skoleslaget på kartet – og som kan være med på å tilføre dagens pedagog-iske debatt noe mer enn karakterer og poeng.

I tillegg til 4. november kommer vi sterk tilbake med oppfølgeren av konferansen – nemlig «Folkehøg-skolens dag» lørdag 6. november, som vi håper vil engasjere alle folkehøg-skolene i en stor felles satsning for å nå ut med hva skolene våre står for og bidrar med.

Planene her er kun i startgropa, men mer informasjon sendes ut før planleggingsdagene starter i august.

Konferansen 4. november starter kl. 10.00 og avsluttes kl. 15.30.

REPLIKK

Folkehøgskolen og dannelsen

En kommentar til Inge Eidsvågs artikkel i siste nummer av Folkehøgskolen.

AV LARS SIGVE MELING

Takk for en meget god og oversiktlig oppsummering av danning i folke-høgskolen satt inn i et historisk perspektiv. Det kjennes riktig når du oppsummerer med at folkehøgskolens utfordring i årene framover blir å leve i spennet mellom tradisjon og fornyelse.

Du fremhever den faglige kvali-teten som preget folkehøgskolen tidligere med norsk, historie, litteratur, samfunnsfag, naturfag og sang – som folkehøgskolens kanon. Så etterlyser du det faglige i dagens folkehøgskole. Det faglige som gir danning og ikke bare selvrealisering, med utgangspunkt i en elevsentrert pedagogikk. Felleskatalogen, folkehøgskolens utstillingsvindu, er grei å ta fatt i når en skal beskrive dages folkehøgskole. Her kan en sann kritiker nærmest fråtse i sitater og markedsføringstiltak som til de grader underbygger sin skepsis mot skolenes faglige innhold. En farge-sprakende reisebrosjyre som lokker med fritidsfag vi knapt har hørt om. Jan Andrew Nilsen skrev for noen år siden en artikkel med samme utgangspunkt – «Folkegøyskolen»

Men gir dette et sant bilde av dagens folkehøgskole?

På årets rektorforum ble åtte rektorer bedt om å redegjøre for hvorfor de drev folkehøgskole, hva kjernen i skoleslaget var og hvordan dette gjorde seg utslag i praktisk pedagogikk. Om faglige utfordringer, om ideer og verdier – og ja, om skolens møte med elevene.

Om det ikke er milelangt mellom rektors festtaler og den hverdagen vi finner ute på skolene, er jeg trygg på at vi, med noen små justeringer, er på rett veg.

Du finner nok ikke igjen de fagene som tidligere preget timeplanen, men du finner mye av denne viktige kunnskapen igjen i andre emner og andre fag. Forslaget om et «folkehøg-skolens grunnpensum» får meg til å grøsse, men et felles ide- og verdigrunnlag, definisjon av hva kjernen i folkehøgskolen er, et felles multiplum, får meg til å juble.

Danningsprosessene er et slikt kjernepunkt for meg, og du har listet opp fem solide pilarer for denne. Og tro meg, de er viktige punkter som jeg vil påstå gjennomsyrer tenkningen og oppleggene også i dagens folkehøgskole.

- Kjenn seg selv
- Lær å leve sammen med andre
- Lær verden å kjenne – og tro at du kan forandre den
- Lær å ta ansvar for fellesskapet og framtida
- Reflekter over vår egen og samfunnets utvikling

Alt dette med basis i kjærligheten til mennesket, kunnskapen, naturen, sangen og livet.

Så ender vi opp ved fagene igjen, ved felleskatalogens fargesprakende forlokkende språk som skal skaffe skolene elever. Ingen elever søker i dag folkehøgskolen for å gå inn i sin livs viktigste dannelsingsprosess, og markedsføring og kommunikasjon med potensielle elever er en vanskelig balansegang. Styrer vi, eller blir vi styrt.

Så får vi håpe at noe av dette bare er glasuren som skal pynte kaka og at selve kaka er intakt, og at vi makter å bringe tradisjonen videre inn i en viktig, og nødvendig fornyelse.

NOTERT

A-ORDET

Forvirret? App er et nyord for applikasjon, som igjen er et fremmedord for dataprogram. Lenge var a-ordet bare slang i it-bransjen: En «killer app» betegner for eksempel en supersnedig funksjon som gir skaperen et stort konkuransefortrinn. Men etter Apples suksess med Iphone, som lar brukeren selv bestemme hvilke funksjoner telefonen skal ha, har app (uttales ofte «æpp») gått inn i dagligtalen.

DN Magasinet

UTVIKLINGSHJELP

Som evalueringsdirektør i NORAD Asbjørn Eidhammer sa så seint som i fjor: «Det kan vera vanskeleg å slå fast konkrete resultat.» Men likevel, trass i den vantande kunnskapen, fra 2000 til 2020 har Noreg gått frå å løyva 10 milliardar i u-hjelp per år til å løyva 27 milliardar per år. Det finst knapt ein einaste offentleg sektor i norsk historie som har hatt ein slik gigantisk vekst.

Jon Hustad i Dag og Tid

IKKJE UNGARAR

Då den ungarske nobelprisvinnaren i litteratur Imre Kertész fylte åtti år, i november i fjor, prenta Die Welt eit intervju med han. Der uttalte han at han ikkje lenger kjenner seg som ungarar, og han har elles ikkje noko til overs for fedrelandet og heimbyen Budapest.

Imre Kertész har busett seg i Berlin, og han slår fast at eit storbymenneske ikkje høyrer til i Budapest. Byen har vorte fullstendig balkanisert, hevdar han.

Nobelprisvinnaren slår fast at høgreekstrimismen og antisemit-tismen har spreidd seg som ein lyneld i Budapest og Ungarn dei seinaste ti åra.

Dag og Tid

VINDKRAFTREKORD I USA

Til tross for finanskrisen ble det installert 5700 nye vindturbiner i USA i 2009. Den totale vindkraftkapasiteten i landet har dermed nådd 35.000 megawatt. De siste fem årene har veksten vært på 39 prosent årlig og den grønne energien gir jobb til 85.000, ifølge den amerikanske vindenergiforeningen (AWEA).

Folkevett

KATOLSK SEX

De siste ukene har pressen betraktet den katolske kirken som om den hadde fått backstagepass til «Paradise Hotel», Sodoma og Gomorra.

Samme dag som pedofilihistorien om den tidligere katolske biskopen i Trondheim Georg Müller eksploderte, sto en kronikk signert Janne Haaland Matlary på trykk i Aftenposten. Om den katolske kirkes håndtering av prester som begikk seksuelle overgrep. Hun sier det virkelig er en skandale.

– Jeg forsøker i min kronikk å få frem hvor utrolig dårlig kurien – Pavens hoff – fungerer. Særlig hvor elendig mediehåndteringen av overgrepsskandalene i kirken er. Den nåværende paven er helt uinteressert i pressen. Han er redd for pressen. Hvis den katolske kirken skal ha håp om å få forklart noe som helst, må den ha en profesjonell pressetjeneste med fullmakt til å agere. Det er fullstendig vanvittig slik det er nå. To ganger i året ser hele verden til Roma: Julaftenmessen og påskemessen. Da paven ikke sa noe om overgrepene til den katolske kringen i påskemessen, var det en tapt mulighet.

– Ingenting selger bedre enn sex og kirken, og katolsk sex er ufattelig bra. Og hvem trenger fiender med sånne venner.

Janne Haaland Matlary til Dagens Næringsliv – Magasinet

Katolske tanker mot strømmen

AV ARILD MIKKELSEN

Arnfinn Haram er katolsk prest og dominikanerbror med stor spredning av sine skrivefrukter. Han er tilknyttet St. Domenikus kloster i Oslo, og har vært fast spaltist i Klassekampen, i tillegg til at han har skrevet i Kirke og Kultur, Vårt Land, Dag og Tid og Morgenbladet. Med boka «Tre Florentinarer. Essay og artiklar om religion, kultur og samfunn» får vi mulighet til å gjenoppfriske Harams mange skriverier i perioden 2003–2009, og dette er i sannhet forfriskende lesning. Arnfinn Haram svinger lystig pisen over sekularisme og modernitet, over overflatisk materialisme og misforstått seksualitet, uten noen gang å bli moralistisk eller fordomsfull. Han skriver ut fra en reflektert etisk grunnholdning som springer ut av dyp solidaritet med både menneske og miljø.

Arnfinn Haram er ikke lett å sette i bås. La gå at han er katolsk klosterbror, men politisk sparker han både til høyre og venstre. Han er irritert over norsk statskirkekristendom som blir i dvaskeste laget, og han går kraftig til felts mot manglende innsikt i religion og teologi i media generelt, og hos de som går sterkest ut mot kristen tenkning og kristen tro, slike som for eksempel Richard Dawkins. I en krimonikk i Morgenbladet som heter «Religionskritikk og sekularismekritikk» skriver han følgende om den illusjonen at sekularismen er nøytral: «Vel og bra, men den utrulege feilslutning trør til når ein meiner at alt som ikkje er sekulært, er partikularistisk og uttrykk for særinteresser. Denne tankegangen har si rot i Opplysninga sin freistnad på å skape ein

universalisme som er alternativ til den religiøse, basert på rein rasjonalitet». Det er en bærebjelke i tankene hans at sekularismen som ideologisk fundament for staten, slett ikke gjør staten nøytral. Den sekulære staten er slett ikke nøytral, og koplet opp mot forbrukerkultur og global kapitalisme, blir det hele overtydelig. I en annen tekst skriver han om at vår forståelse av virkeligheten har «gått frå det sakrale til det instrumentalistiske med vekt på teknologi og profitt, effektivitet og statleg disiplinering av borgarane. Ingen ting er heilagt, alt kan konstruerast, rekonstruerast og dekonstruerast. Vi er gudar og kan skape versa som vi vil». Arnfinn Haram mistrives i den sekulære moderniteten. Prosjektet hans er likevel ikke å ønske seg tilbake til at samfunn der kirken hadde politisk makt og samfunnsmessig dominans, snarere er ønsket hans å spore leserne inn på en vei der eksistensiell dybdeboring blir resultatet.

«Han skriver ut fra en reflektert etisk grunnholdning som springer ut av dyp solidaritet med både menneske og miljø»

Arnfinn Haram er kunnskapsrik og belest. Det lange essayet Sursum Corda om musikkens liturgiske karakter er en sann fryd å lese, her er det innsikt og rike perspektiver å hente. Direkte morsom og giftig blir Haram når han dissekerer Fremskrittspartiets suksess på Vestlandet. Han konstaterer ganske enkelt at Fremskrittspartiet er: «Sekularisert puritanisme. Der har du oppskrifta på FrP sin vestnorske suksess». Når det tradisjonelle moralske og kulturelle univers som bestod av vekkelseskristendom, nasjonal lærerskoloeideologi, korsang og frilynte folkehøgskoler mista makta si, var veien åpen for den nye rikdommen og den universelle trivialkulturen, det vil si suksess for FrP. Det skulle være interessant å vite hvilken rolle Haram ser for den frilynte folkehøgskolen i framtida. Tør vi sende ham siste katalog over alle skolene?

Dette er ei givende bok å lese. Et leseråd til slutt; nyt Haram slik man nyter god årgangsvin; i gode munnfuller, langsomt og med alle smaksøkene vel forberedt.

KIERKEGAARD, IBSEN OG DET MODERNE

For første gang siden 1920-tallet: om forholdet mellom de to forfatterne som har blitt stående som Skandinavias viktigste på 1800-tallet.

På hver sin måte har Ibsen og Kierkegaard øvd stor innflytelse på det tjuende århundres litterære og estetiske tenkning: Ibsen som det borgerlige dramaets fornyer og kritiker; Kierkegaard som en ytterst genrebvisst og moderne filosof med en klar bevissthet om teatret, så vel som det «sceniske» ved egen litterære praksis. Ved å sammenligne de to forfatterskapene, kaster bokens forfattere nytt lys over en rekke områder: det moderne gjennombruddet i Skandinavia; forholdet mellom filosofi, teologi og skjønnlitteratur i en postromantisk kultur; Ibsens og Kierkegaards parallelle etterliv i det tjuende århundrets litteratur og filosofi; de to forfatternes relevans i dag osv. Boken vil slik dekke flere fagområder: filosofi, idéhistorie, litteraturvitenskap, nordisk, teatervitenskap, teologi.

Boken er tverrvitenskapelig, og vil henvende seg til alle som er interessert i Ibsen og/eller Kierkegaard spesielt, samt alle som er interessert i litteratur, kultur, teologi- og idéhistorie.

Bidragstytene er Dag Solstad, Thor Arvid Dyrerud, Niels Jørgen Cappelørn, Vigdis Ystad, Leonardo F. Lisi, George Pattison, Svein Aage Christoffersen, Eivind Tjønneland, Marius G. Mjaaland, Joakim Garff, Róbert Haraldsson og Karl Gervin.

KIERKEGAARD, IBSEN OG DET MODERNE. UNIVERSITETSFORLAGET. 240 SIDER. 349,-.

INNFØRINGSBOK I MUNTlig FORTELLERKUNST AV HEIDI DHALSVEEN

... eller «Snipp snapp snute, så var fortellingen ute og tipp tapp tynne, nå kan du begynne»

Dette er en bok som omhandler det å fortelle historier. Boka er innholdsrik og ser på de fleste elementene rundt det å fortelle historier; både valg av historier, innarbeidelse og fremførelse. Den diskuterer også fortellerens rolle i dagens samfunn. I tillegg til fagstoffet har boka øvelser, opplegg og fortellinger.

Med muntlig fortellerkunst menes både formidling i sin alminnelighet, fra læreren som formidler til elevene, og elevene som lærer å formidle til hverandre. Forfatteren viser til den internasjonale litteraturen som finnes på området, og den er rik på eksempler fra fortellingenes verden.

Boka tar for seg bakgrunnskunnskap om fortellerkunstens historiske og faglige bakgrunn, den presenterer et solid antall muntlige fortellinger og hva det legges vekt på når de fortelles. Formidlingskunsten har fått et eget kapittel, og forfatteren diskuterer hvordan fortellingen bør bearbeides og etterarbeides etter selve fortellingsopplevelsen. Boka gir også tips til hvordan man skal gå frem for å lage egne fortellinger, ikke bare videreformidle andres.

Boka er beregnet på studenter i drama og teaterkommunikasjon, dramaturgi, fortellerkunst og muntlig fortelling ved høyskoler og universiteter. Den egner seg også godt for studenter og lærere i norsk og andre fag hvor god formidling er vesentlig.

KALENDER 2010

Styremøte NF, Sanner Hotell, Gran. 26.– 27.09.

Kurs for nye tillitsvalgte, Sanner Hotell, Gran. 27.09.

Tillitsvalgtkonferanse, Sanner hotell, Gran . 28.– 30.09.

Møte distrikt 6, Agder fhs. 04.– 06.10.

Møte i distrikt 3, Fjordane fhs. 08.– 09.10.

Møte i distrikt 7, 13.– 14.11

Møte i distrikt 1, [Nordnorsk møte], Øytun fhs. 11.– 14.10.

Møte i distrikt 2, [«Trøndermøtet»], Torshus fhs. 18.– 20.10.

Styremøte i NF, Oslo. 02.11.

Rektorforum, Oslo. 03.11.

Folkehøgskolekonferansen, Oslo. 4. 11.

Årsmøte IF, Oslo. 05.11.

Styremøte i NF, Oslo. 06.–7.12.

Møte i distrikt 5, Jæren fhs. 03.–04.01. 2011

Rektormøte, Larvik. 17.–20.01.2011

Inspektørmøte. 27.–28.01.2011

Boikott Israel

I desse dagar er dei norske biskopane i tenkeboksen. Saman har dei vore på pilgrimsreise på heilag jord. Her har dei møtt sine kristne brør og søstre, og andre religiøse har fått visa sine gjestfrie opne hender. Bispekollegiet har vandra som pilgrimar saman, og nå er dei tilbake her heime på berget.

KJELLAUG HATLEN LUNDE, PALESTINAKOMITEEN I TROMSØ

«Kor lenge skal verda gi staten Israel immunitet?»

Bispevandringa gjekk ikkje til Nidaros, men til Israel og Palestina. Hovudtema handla ikkje om korhen det nye bispesetet skal liggja, men om livet i Midt-Austen, der det framleis er svært vanskeleg å leva for ein god del menneske. Med den tunge ballasten desse teologane har, ber dei og med seg historie om Holocaust, Apartheid i Sør-Afrika og bibeltolkning i mange fargar.

Hjartespråk i menneskemøte

Dei viktigaste møta mellom menneske, det er dei ekte og nære – som Martin Buber kalla det eksistensielle møtet mellom Du og Eg. For ein biskop vil eg tru det er mange gode høve til det, midt mellom formalitetar, pliktløp, viktige avgjerder og krav om ord. Når store vanskelege saker på papir blir til personar med ansikt og faste handtrykk, då skjer det noko som me alle kjenner til.

Biskopane i Noreg har vore der og sett – frå mange vinklar. Dei har vitja Israelsfolket, og dei har helsa på menneske frå det like kjære landskapet på dei gamle skulekarta på veggene: Palestina.

Dei siste åra har det blitt etterlyst nokon som kan få nye roller, over politikanane, personar som er vald for langsiktig tenkjing. Dag Hareide har lansert ideen om 10-års-tankar. Behovet for å sjå tvers gjennom, hoppa bukk over alle økonomiske småhensyn, til politiske spel og korttidstankar. Blant anna for klimapolitikk. Det som er for lang tids tankar – men også akutt.

Kairos-dokumentet

Bispane blei ikkje berre servert kaker og frukt med eksotisk, men velkjend smak. Dei fekk også eit dokument i hendene: Kairos-dokumentet. Som dadlar og appelsiner, er Kairosdokumentet også velklingande frå assosiasjons-verda. Ikkje berre fordi Obama gjorde sterkt inntrykk på verda i Kairo, då det endeleg kom nye ord om Midtausten. Han som gir håp med ny retorikk, om å nå inn til felles språk, bønn og handling; på tvers av religionane – med Den Gylne Regel som grunnpilllar. Kairos er gresk, og viser til at det er det er rett tid – rett augneblink. Og ikkje nok med det – første Kairos-dokument kom frå Sør-Afrika, i 1985, då verda endeleg fatta at det var på høg tid å setja foten ned for Apartheid-regimet. Det var etter at den Afrikanske teologien fekk si merksemd gjennom presidenten sin fjernsynstale på 80-talet, dei som den gongen også såg på seg sjølve som Det Lova Landet, og tolka det som at motstand frå heile verda viste at dei var eit offerlam. Teologi kan brukast, og misbrukast – til det meste. På andre sida er Frigjeringssteologien, som også er kontroversiell, den dag i dag.

Kairos-dokumentet var også den gongen med å visa veg slik at folk frå heile verdssamfunnet gjorde det klart at nok var nok. Kyrkja og Desmond Tutu var viktige aktørar den gongen, spesielt med ein grunnleggjande

tilgjevingsfilosofi. Men også gjennom appell om praktisk handling som sanksjonar og boikott av varer. Verda gjekk hen og gjorde så. Kva er det som gjer at verda nøler i denne Apartheid-situasjonen? Kvifor har me meir sympati her enn med Boarfolket? Kan det vera frykt for bli stempla som antisemitt? Eller handlar det om profetiar me trur meir på? Kor lenge skal verda (les den Vestlege verda) gi staten Israel immunitet? Kor lenge skal Goliat få lov å føra sin krig, utan at verdssamfunnet seier at det er feil?

Antisemittisme

Antisemittisme, eller jødehat som landet vårt har dårleg rulleblad for, er eitt av dei vanskelege orda som dukkar opp når ein skal involvera seg i denne konflikten. Palestinakomiteen har sett opp eit klart skilje mellom anti-sionisme og anti-semittisme. Å vera imot den type arbeid og politikk som kjem som frukter av den sionistiske politiske rørsle, er ikkje det same som å vera jødehatar. Å setja foten ned mot Staten Israel sin politikk, er ikkje å mobba norske eller andre jødiske barn eller vaksne, eller å vera imot det jødiske folket i dagens Israel. Dette er det viktig å ta sterk avstand frå. Dette gjeld særleg fundametalistiske kristne (kristensionistar), som har mange støttespelarar både i USA og Noreg, som proklamerer i same retorikk som enkelte islamistar gjer i gatespråk. Dei legg seg tett opp til hatpropaganda, noko me og kan sjå frå islamistiske miljø. Dette er ingen farbar veg. Så langt ser også biskopane. Men kva dei elles har mot til å stå for – det vil tida visa.

Hender og handling

Det du har gjort mot dei minste, skal stå att etter deg. Paradoksalt nok, var det norske lækjarar, ikkje diakonar, som gjorde handarbeidet, men som også heva røyster ut i verda og ropte varsko då det braut laus i Gaza. Dei same røystene er framleis augevitne om at ingenting nytt under sola har skjedd. Framleis lever menneske bak muren, med rasjonering av vatn og skulebenker, der elevane sit to og to på kvar stol, og går i tre puljer pr. dag. Dette er dei minste av dei minste. Ingen hjelpevarer har komme fram, ingenting har blitt bygd opp på over eitt år. Likevel er det stille. Vesle Noreg og Støre stemmer avholdande når Goldstonerapporten er oppe til votering, der den kjende jødiske advokaten frå Sør-Afrika med sitt menneskap legg fram bevis på brot på Folkeretten både frå Hamas og i endå større grad det israelske forsvaret. Israel ber om endring av Folkeretten, det seier vel sitt. Nå må biskopane gjer det same. Seia sitt.

Folkehøgskoleelever gir ut bok

I løpet av skoleåret på Arbeiderbevegelsens Folkehøyskole (Afr) har flere av elevene dannet en Solidaritetsaksjonsgruppen (SAG) som har reist til Libanon. I Libanon møtte de palestinsk flyktningungdom som skrev tekster om hvordan det er å være en flyktning. Etter det ble tekstene satt sammen i en bok som heter *Forgotten Voices*, og nå ønsker SAG å publisere boken.

AV VIKTORIA AMALIE DAHL, ELEV

Nå som boken er ferdig skal elevene ut på turne for å presentere boken, men veien dit har vært lang. Det krevdes mye forberedelse før reisen til Libanon, og særlig var elevene spent på om de palestinske flyktningungdommene ville få tillit og åpne seg. For å være mest mulig forberedt gjennomførte SAG Workshopen de skulle ha i Libanon med både medelevene på Afr og elever ved Moelv ungdomsskole. Dette gikk veldig bra og selvtilliten var bra når reisen startet.

– Møtet med ungdommene i Libanon var på sitt vis veldig sterkt, med tanke på hvordan de faktisk lever og hvordan de oppførte seg. På utsiden så det jo ved første øyekast ikke ut som de hadde det vondt, men etter hvert som vi ble kjent merket vi det, sier Torbjørn Lauen som er en av elevene i SAG. Torbjørn og resten av elevene ble derimot positivt overrasket, da de palestinske flyktningungdommene gjerne var villig til å fortelle om personlige historier.

– Vi sa at de kunne skrive om hva de ville fra livet sitt, men likevel valgte de fleste å skrive triste historier, sier Joacim Myhre, en annen av elevene som var med.

Satt i skyggen

Når SAG kom tilbake fra Libanon, hadde de et stort arbeid foran seg med å sette sammen tekstene til en bok. De hadde møtt nesten hundre palestinske flyktningungdommer

De palestinske ungdommene skriver ned historiene sine for å la verden ta del i den vanskelige situasjonen.

Medlemmene i Solidaritetsaksjonsgruppen er (bak fra venstre): Stephane, Torbjørn, Isabell og Joakim. (foran fra venstre): Stine, Alexandra, Joacim, Tine og Viktoria.

Folk lever tett i flyktningleiren Shatila som ligger i Beirut.

Guttene liker seg i gatene i Shatila.

som på hver sin måte hadde laget noe de ønsket å bidra med til boken. Det var en del tegninger og masse tekster, både på engelsk og norsk.

– Det vanskeligste synes jeg var oversettelsen, for det er vanskelig å oversette så mange tekster uten at noe blir tapt, om det er språket eller følelsen av teksten, sier Joacim som ble veldig fornøyd med resultatet av boken.

– De palestinske flyktningene i Libanon er satt i skyggen av situasjonen på Gaza og Vestbredden, og de blir derfor svært sjeldent omtalt i media, sier Joacim. Samtidig øker konfliktnivået mellom Libanon og Israel, og de palestinske flyktningene vet av erfaring at de kommer i skuddlinjen dersom konflikten koker over. Flere av elevene som er med i SAG fikk besøke flyktningleiren Shatila, som ligger i Beirut, Libanon. Der fikk de selv oppleve palestinerne situasjon på kroppen. De bor med ekstrem tetthet av mennesker per kvadratmeter i høye og dårlig konstruerte hus, med mye skuddskader i veggene. Elektrisiteten er også ekstremt farlig, siden alle må koble seg på samme strømverk. Gatene er trange, og de fleste

bygningene bærer preg av krig. Denne situasjonen som elevene selv fikk oppleve, samt det de vet om palestinerne manglende rettigheter når det gjelder både rett til jobb, utdanning, borgerskap og mye mer, er det som gjør at Solidaritetsgruppen har valgt å legge sitt fokus til de palestinske flyktningene i Libanon.

Vil dele historier

Selv om situasjonen for de palestinske flyktningene ser ganske mørk ut, håper SAG at prosjektet deres vil vise at verden ikke har glemt de.

– Målet med SAG er å gi de palestinske flyktningene en sjanse til å dele sine historier med et utenlandsk publikum, sier Torbjørn.

Nå ønsker SAG å dele boken med så mange som mulig. De har kontaktet biblioteker i både Norge, Sverige, Danmark, Finland og Israel. Ett eksemplar blir også sendt med båt til Gaza av organisasjonen Free Gaza Movement. Men de satser først og fremst på å få den ut i Norge og det vil de gjøre ved å reise rundt og besøke organisasjoner og folk og fortelle om prosjektet, boken og situasjonen i Libanon. På listen står blant annet

LOs ungdomskonferanse, Norsk Folkehjelp, Changemaker, Rafto-stiftelsen, samt flere ungdomspartier fra både høyre- og venstresiden. De fikk også overlevert ett eksemplar til Jens Stoltenberg på 1. mai som alle i SAG håper han kommer til å lese.

I framtiden håper alle elevene i SAG at prosjektet vil fortsette å vokse. De ønsker at de palestinske flyktningene skal bli hørt, og håper derfor at de neste gang kan komme til Norge selv for å fortelle oss sine historier.

Les mer på www.youngsolidarity.com, boken kan bestilles på samme nettsted.

Påfyll for tillitsvalgte

Både NFs fagpolitiske dimensjon og betraktninger om folkehøgskolens idégrunnlag sto på planen da styret i Distrikt 6 møttes til samling i Seljord 22.–23. mars.

TEKST OG FOTO: ELIN EVENRUD

1+2

3

4

- 1 Marianne S. Jepsen spør om verdensborgeren kan være et ideal i folkehøgskolens moderne dannelsesprosjekt.
- 2 Kjersti Hovland har lengst fartstid av de tillitsvalgt i D6. Her løser hun D6-quiz sammen med Arne Bratteklev som er den ferskeste i styret.
- 3 Kjersti Hovland og Gunn Aune lytter interessert til Marianne S. Jepsens presentasjon.
- 4 Gjennom arbeid med case fikk D6-styret fin trening i å finne frem i relevante lover og avtaler, godt hjulpet av Knut Simble (foran). Kolbjørn Birkrem og Gunn Aune i bakgrunnen.

I flotte omgivelser på Natadal møttes syv av ti tillitsvalgte fra Distrikt 6 (D6) for å få faglig påfyll og sosialt samvær. I forkant av møtet hadde alle forberedt case som skulle være utgangspunkt for diskusjon. Casene var delvis hentet fra egen arbeidsplass og delvis oppdiktet. Styret i D6 har pålagt seg selv taushetsplikt for medlemmene. Likevel ble casene anonymisert. Poenget var ikke om de var ekte eller hvilken skole de var hentet fra, men de problemstillingene de belyser.

Case og quiz

Første dagen gikk til arbeid med disse casene, som omhandlet alt fra personalpolitikk til arbeidstidsdiskusjoner. Fokuset var på fagpolitisk vinkling, tillitsvalgtes rolle og gjeldende regler i de ulike situasjonene. Her hadde styret god hjelp av Knut Simble som hadde tatt seg tid til å delta på hele samlingen.

På kvelden var det sosialt samvær, med middag og quiz med spørsmål fra distriktet. Og nettopp det var hovedgrunnen til å arrangere en samling med overnatting. For dersom tillitsvalgtopp-gaven skal være attraktiv, må den gi noe mer enn bare lokale forhandlinger og dertil hørende hodebry.

Verdensborgeren

Andre dagen var Marianne Stormoen Jepsen fra Holtekilen folkehøgskole invitert til å snakke om sin masteroppgave «Allmenndannelse i folkehøgskolen». Det ble et interessant møte med begrepet «verdensborgeren». Først hadde Marianne en kort introduksjon om oppgaven, kildene og det arbeidet hun har gjort. Deretter deltok styremedlemmene selv i diskusjonen om dannelse i folkehøgskolen knyttet til egen praksis. «Det er første gangen jeg har fått taket på det litt ullne begrepet dannelse», lød en av kommentarene under debatten.

Det var bred enighet i styret om at todagers-møtet var både nyttig og hyggelig. Derfor er også planleggingen av en tilsvarende samling neste år allerede i gang.

Børre Sæthre

hovedutstiller under Festspillene i Nord Norge

Børre Sæthre har gjort seg bemerket som en av Norges mest internasjonale kunstnere. Han er vist i store museer i blant annet Japan, Frankrike og USA, og han har vist enhjørninger, utsikt til eksploderende univers og rumpesniffende dådyr.

Børre Sæthre klarer det nesten umulige i våre dager, både å være provoserende og sjokkerende. Provoserende fordi han tar så mye plass. Hans kunst tar ikke bare store arealer, men også mentalt tar verkene over. Det er ikke rom for noe annet enn Børre Sæthres kunst når man har tatt steget inn i hans virkelighet. Uansett hvor man snur seg blir man møtt med en alternativ realitet. Selv om du prøver å stenge kunsten ute, lukker øynene og håper at du skal få fri til å samle tankene tvinger kunsten seg på. Enten som et fravær av den lyden du forventer å høre (men som er borte, du er tross alt forflyttet til et annet sted) eller som nærvær av hummingen fra elektrodene, den statiske støyen fra skjermene eller dissonansen som er en rekvisitt i det universet du er forflyttet til.

Kunsten er provoserende også fordi de perfekte flatene ikke har spor av menneskelig berøring. Det er som laget av roboter, ned til minste detalj perfeksjon. Ingen fortolkning av skarv og fiske, ingen malers penseldrag over skumsprut hvor hvert strøk skal ha egen verdi. Likevel er Børre Sæthre nærmere renessansemannen enn de fleste kunstnere. Ved å løfte virkeligheten vekk og regissere en stemning gjør han det samme som de gamle mestrene gjorde da de lagde kirkerom og slottssaler.

Sæthres kunst er sjokkerende fordi han er så likefrem. I Sæthres freudianske verden er det veldig få sigarer. Sex, lyst og kåtskap ligger i dagen, og som nødlandet jordboer i Børres farvann må du navigere rundt i dette ukjente og påtrengende elementet ved hans eksistens.

Børre Sæthre er en totalkunstner. Så fort du går inn i hans installasjon vil kunsten omfatte deg helt. Ingen ting av det du ser, hører eller føler er unntatt Sæthres regi. Hele gallerirommet blir forvandlet til en del av en SciFi roman eller en del av en fantasi eller fragmenter fra et helt annet univers. Hva du opplever blir etter hvert like mye et produkt av din egen fantasi som av kunstnerens.

Kunstneren bor og arbeider i Oslo og New York.

Festspillene i Nord Norge: Årets festspillkunstner er Børre Sæthre, som jobber mye med installasjoner. Kilde: Festspillene i Nord-Norge

Festspillene i Nord-Norge arrangeres
19. - 26. juni 2010 i Harstad.

folkehøgskolene

SØK HER!

DET ER PÅ TIDE

» Startside
 Om folkehøgskole
 Fag og kurs
 Alle skolene
 Pris, lån og stipend
 Praktisk info
 Bestill katalog
 Send søknad
 Kontakt oss
 Hjelp
 Søk

Finn din skole

Velg skole
 Faginteresse
 Alle folkehøgskoler (78)
 Kun frilynte (48)
 Kun kristne (30)
 Kun ledige plasser
 Tilpasset bevegelsesh.
 Kortkurs
 velg mnc
 Er du under 18 år, sjekk opptakskrav på den enkelte skolen.
 Finn din skole

Kart
Min mappe
FHS lenker

RESTPLASSER
 Det er ledige plasser ved norske folkehøgskoler.
 Skogn Folkehøgskole - Søm & Design
 Buskerud Folkehøgskole - Vokal
 Jeløy Folkehøyskole - Dykking og friluftsliv
 Peder Morset folkehøgskole - Flexi
 Lundheim folkehøgskole - Globalt Perspektiv (Afrika og Asia) A
 Lundheim folkehøgskole - Sport A
 Soltun Folkehøgskole - Internasjonal linje
 Peder Morset folkehøgskole - Kunst og håndverk
 Se flere restplasser
 41 skoler med tilsammen 166 ledige kurs

Nyttige snarveier
 Send søknad
 Bestill katalog
 Hva koster et år?
 Hvorfor folkehøgskole?
 Nettkart
 Film 2009
 Fra pressen
 Følg oss på Facebook
 På Facebook nå
 Skolen er slutt, sommerferien er her og en festivalsommer uten like er rett rundt hjørnet. Endelig er det over! Eller er det kanskje nå det hele starter?
 Les hele saken

Vi innfører restplasstorg på folkehogskole.no

AV ØYVIND KRABBERØD

Første juni lanserte vi vårt nye rest-plasstorg på www.folkehogskole.no. Denne har vært under planlegging en tid, og vil nå ligge ute til slutten av august. Her blir det mulig å søke direkte på ledige plasser i folkehøgskolen.

Siste skoleår var historisk godt for folkehøgskolene med nesten 7000 elever på helårskurs. Det var likevel ledige plasser på mange fagtilbud. Vi tror at vi med denne tjenesten vil gjøre det lettere å finne fram til ledige plasser i skoleslaget, og dermed nå flere potensielle søkere.

Det har ikke alltid vært like lett å gi kvalifiserte svar fra informasjonskontoret om ledige skoleplasser, blant annet fordi det ikke har vært samsvar mellom fullt, ledig, venteliste og virkeligheten. Nå håper vi at det blir færre frustrerte søkere som ser at en linje er ledig,

kontakter skolen og får beskjed om at det likevel ikke var noen ledig plass.

Hovedoppslaget med fagkategorier på folkehogskole.no vil nå erstattes av åtte restplasser som kjøres tilfeldig, de er aktive og kan søkes på direkte. Resten av plassene vil komme på neste side ved klikk, her listes alle opp i tilfeldig rekkefølge. Det kan også søkes på skole og fagkategori her.

For å få deres ledige plasser inn i denne tjenesten må dere gjennom skolebasen gå inn og markere hvilke linjer dere har ledige plasser på. For at denne tjenesten skal fungere må dere ha personell gjennom sommeren som kan gå inn og markere deres ledige skoleplasser. Det må ajourføres hver uke. Hvis ikke det gjøres vil dere nulles ut (falle ut av listen). Det vil sendes en påminnelse automatisk om dette ett døgn før det nulles. Det vil

også bli sendt en melding om det ikke er samsvar mellom deres status på ledig, venteliste og fullt. Det er derfor viktig at dere har en plan for hvordan dere vil gjennomføre dette gjennom sommeren, og at det er folk på huset som behersker skolebasen. Dette blir ikke vanskelig.

Vi håper og tror at dette blir et veldig nyttig redskap for å få fylt opp flest mulig av skoleplassene ved norske folkehøgskoler.

NYE REKTORER

Lasse Sandberg er tilsatt som rektor ved Voss Folkehøgskule, han er nå rektor ved Solbakken folkehøgskole. På Peder Morset folkehøgskole går Ingjerd Sverre Smedby av ved pensjonsalder. Einar Hermansen, nå lærer i ungdomsskolen, er tilsatt som ny rektor. Begge tiltrer 1. august.

Mange fulle skoler

91 prosent av alle plasser på norske folkehøgskoler er nå fylt opp. Dette er naturligvis en sannhet med modifikasjoner siden noen skoler tar inn flere elever de formelt sett har plass til. Men samlet sett er det en oppgang i elevtallene i år, og mange folkehøgskoler er fulle eller blir det til skolestart.

AV DORTE BIRCH

Langt fra alle folkehøgskoler er fulle og noen har tilbakegang. IF har vært i samtale med en god del skoler for å diskutere informasjonsutfordringer og vi bidrar gjerne med innspill til flere.

For skoler som nå opplever oppgang og fulle internater: Ikke len dere tilbake. Det er nå dere kan styrke skolens gode rykte gjennom helhetlig kommunikasjon og gjennomtenkte budskaper om hvem dere er og hva skolen står for. Det er i medvind det er enklest å styrke skolen som en merkevare.

Nina O’Gorman som holdt foredrag om merkevarebygging på IFs informasjonsseminar, forklarer merkevarebygging som «å gi et løfte og å holde det». Dette løftet bør være unikt for skolen og bære i seg skolens egenart.

Et løfte kan både handle om fag, geografi, skolens størrelse, miljø, skolens grunnsyn, aldersgruppen skolen henvender seg til eller noe helt annet. Det viktigste er å være tydelig på det og at det faktisk stemmer for skolen.

Nytt fra Folkehøgskolerådet

Sekretær Odd Arild Netland har hatt permisjon fra midten av mars og ut mai. I hans fravær har jeg som leder i Rådet tatt meg av løpende saker sammen med Leon Haugsbø.

AV LARS SIGVE MELING

Forskningsprosjektet

Årets første møte i referansegruppa ble holdt i Trondheim 21. april i NTNUs lokaler. Rapporten så langt ble lagt fram av Agneta Knutas som fikk mange gode og nyttige kommentarer fra gruppa, som hun vil ta hensyn til i sitt videre arbeid. Det er mange gode tilbakemeldinger fra tidligere elever særlig med tanke på faglig utbytte og sosial utvikling, men det viser seg vanskelig å påvise en raskere gjennomstrømming i det høyere utdanningssystemet for elever med folkehøgskolebakgrunn. Gjennomstrømningsdelen er likevel en av de studiene som det vil være meget interessant å følge opp i videre forskningsprosjekter om det blir aktuelt. For eksempel – hvilke studier velger elever med folkehøgskolebakgrunn? hva har de med seg av kvaliteter inn i høgskolesystemet? Et annet tema som blir omtalt og diskutert, er folkehøgskolens nytte.

KLP

Bekymringen over engangspremier fra KLP- på tidligere KLP medlemmer som nå er overført til Statens Pensjonskasse, er fremdeles stor på skolene. Folkehøgskolerådet vil prøve å få til et nytt møte med KLP for å få avklart hvordan det går med den «forsikrings»-ordningen som de lovet skulle komme nå i vår. Dette innebærer at skolene betaler en viss avgift ut fra det forsikringsansvaret de svarer for, hvert år. Dermed unngår de ubehagelige overraskelser i form av fremtidige engangspremier.

Tilskuddsordningen til de fire skolene med funksjonshemmede elever

Utdanningsdirektoratet har vært i kontakt med Folkehøgskolerådet med hensyn til denne tilskuddsordningen. Folkehøgskolerådet ønsker i utgangspunktet en gjennomgang av hele denne ordningen og tilskudd til funksjonshemmede elever i folkehøgskolen, men dette blir ikke aktuelt i denne omgang. Kun små justeringer som i første rekke sørger for lik prosentvis justering av satsene både når det gjelder disse fire skolene og den ordinære elevavhengige tilskuddsatsen.

Sosialpedagogisk arbeid/ tilsyn – særavtale

AV KNUT SIMBLE

Det sosialpedagogiske arbeidet/tilsyn er en vesentlig del av det som gjør folkehøgskolen til folkehøgskole. Det er i samtalen med elevene på de tidspunkt på døgnet eleven har behov for å spørre, diskutere, reflektere, få råd og forståelse at pedagogen utfører sitt kanskje aller viktigste bidrag til elevens personlige utvikling.

Norsk folkehøgskolelag, Noregs Kristelige Folkehøgskolelag og Utdanningsforbundet har ikke klart å komme til enighet med HSH om en ny særavtale for undervisningspersonalet. Forhandlingene om ny avtale kan nå blitt tatt inn i forhandlingene om ny hovedtariffavtale (Overenskomst for Utdanning). Disse forhandlingene starter 15. juni.

For de kommunalt og fylkeskommunalt eide folkehøgskolene har organisasjonene og KS blitt enige om ny særavtale for undervisningspersonalet. Avtalen er prolongert. Godtgjøring for særskilt arbeidstid er justert i henhold til hovedtariffavtalen fra kr. 17.400,- til kr. 19.000,-. Avtalen er gjeldende fra 1.1.2010.

Du finner avtalen på NF's hjemmeside www.folkehogskole.no/nf/tariff.

MEDLEMSTILBUD – HOTELLAVTALE

Norsk Folkehøgskolelag har inngått avtale med Park Inn Hotell i Oslo. Hotellet, som for øvrig er helt nytt, ligger i på hjørnet Tollbugata/Øvre Slottsgate 2c, 150 meter fra kontoret til NF. Ved å ta kontakt med oss i sekretariatet vil du som medlem av Norsk Folkehøgskolelag få oppgitt en kode som du benytter når du skal bestille rom. Alle rom har dobbeltseng og du betaler samme pris om det er en eller to som benytter rommet. Fra

torsdag (natt til fredag) til mandag (natt til mandag) er prisen kr. 950,- inkl. frokost og fri tilgang til internett. Fra mandag (natt til tirsdag) til torsdag (natt til torsdag) er prisen kr. 1185,-. Hotellet har egen restaurant og lobbybar. Hotellet er en del av kjeden Rezidor og du kan spare opp poeng som kan gi fri overnatting og andre medlemsfordeler. Du finner informasjon om hotellet på www.oslo.parkinnhotell.no

Hovedavtalen i HSH- og KS-områdene

Det er inngått ny hovedavtale mellom HSH og organisasjonene og mellom KS og organisasjonene. Avtalene gjelder for perioden 2010–2013.

Avtalene er lagt ut på www.folkehogskole.no/nf

Tillitsvalgtkonferansen på Sanner (Sannerkonferansen)

I år som i fjor blir det tillitsvalgtkonferanse på Sanner Hotell. Konferansen blir utvidet fra to til tre dager. Grunnkurset starter 27. september og konferansen den 28. og varer til den 30. september. Aktuelle tema blir forhandlinger, arbeidsrett, konflikthåndtering. Invitasjon blir sendt til alle tillitsvalgte og lagt ut på hjemmesiden til NF.

BRUDD

– I forhandlingene om ny særavtale

HSH og NF/NKF/Utdanningsforbundet har hatt forhandlinger om ny særavtale (arbeidstidsavtalen) for undervisningspersonalet i folkehøgskolen. Avtalen utløp 31.12.2009. I dag, 2. juni konkluderte partene med at en ikke er enige om ny særavtale. NF/NKF/Utdanningsforbundets vil fremme krav om særavtale i forbindelse med hovedtariffoppgjøret som starter 15. juni. NF/NKF/Utdanningsforbundet's krav er de samme overfor HSH som det som ble resultatet av forhandlingene med KS (kommunale- og fylkeskommunale folkehøgskoler).

NOTERT

DANSK HØJSKOLE

«Undervisningsminister Tina Nedergaard tager fejl, når hun udtaler til Jyllands Posten, at højskolernes fremgang skyldes en lovændring fra 2006, som gav højkolerne lov til at udbyde kompetencegivende fag, der afsluttes med en eksamen og kan bruges for at søge ind til en videregående uddannelse.»

Forstander Jakob Møjhed Nielsen til Jyllands Posten

BALANSEBOKA – MELLOM NÅTID OG FRAMTID

Bok om bærekraft i praksis

AV ODD HADDAL, PEDAGOGISK KONSULENT NKF

Balanseboka – mellom nåtid og framtid er utgitt av Stiftelsen Idébanken.

Boka skildrer både teoretiske og praktiske landskaper med bærekraft som fellesnevner, og leseren møter konkrete eksempler, faglige perspektiver og muligheter til handling på lokalt plan. Blant eksemplene finnes fortellinger fra folkehøgskoler i Danmark, Sverige og Norge.

Boka er en nyttig ressurs for folkehøgskolenes pedagogiske utviklingsprosjekt om bærekraftige folkehøgskoler.

– Balanseboka skal stimulere til praktisk handling, forteller Kirsten

Paaby, seniorrådgiver i Stiftelsen Idébanken. Boka viser at folkehøgskolen egner seg godt til at elevene kan lære om og oppleve en bærekraftig livsstil. Folkehøgskolens spesielle pedagogikk gjør skoleslaget til en naturlig arena for læring om bærekraftig utvikling.

Boka synliggjør Balanseakten, en nordisk kampanje som skal fremme utdanning for bærekraftig utvikling. Ønsket har vært å lage en samlet dokumentasjon av bærekraftige aktiviteter, der lokale samarbeidsmuligheter står sentralt. Boka gir en rekke eksempler på et fruktbart samspill mellom sivilsamfunnet og folkehøgskolen og andre fora for folkeopplysning.

– Elevene bor på skolen og kan være med på det praktiske arbeidet, som å dyrke økologisk mat, bygge halmhus og drive med sauer, sier Paaby. –Vi har stor sans for dannelsen som ligger i kombinasjonen av det praktiske arbeidet og samtalen og refleksjonene som følger med bærekraftaktivitetene. Vi ser at skolene bygger en kompetanse som er nyttig for samfunnet.

Fosen folkehøgskole og Risøy folkehøgskole er norske eksempler i boka, men Idébanken har flere fortellinger fra andre folkehøgskoler i Norge i en egen rapport. Artikkelen om Fosen, «Bruk av naturen gir miljøkunnskap,» handler om økologisk drift av skolens eget småbruk og elevenes engasjement i egne nærmiljøer etter skoleåret. Risøys artikkel, «Miljøfyrtårn med vekt på indre verdier,» viser sammenhengen mellom livssyn og elevens eget ansvar for å ivareta naturen, skaperverket, på best mulig måte. Elevene må ta egne valg, men gjennom blant annet veiledning og etikkundervisning får de kunnskap til å redusere det økologiske fotavtrykket.

Denne tiltalende boka har blitt sendt til alle folkehøgskolene. Dessuten legges den i hendene på politikere og andre beslutningstakere i Norge.

Flere bøker kan bestilles på: post@idebanken.no til kr 174,-
Klassesett – over 20 ex kr 50,- pr bok

VIKTIGE DATOER HØSTEN 2010:

- Internasjonalt seminar 25.–26. november, Melsomvik
- Erfaringssamling med Fredslaget 27. november, Melsomvik
- Operasjon Dagsverk, Internasjonal uke 12.–22. oktober, OD-dagen 28.oktober www.od.no

Hva er det særlige med det faglige arbeidet i Folkehøgskolen?

Vi sier vi arbeider med fag og ikke i fag i Folkehøgskolen. Men hva betyr dette utsagnet egentlig? PUF ønsker nå å gi lærere muligheten til å utvikle seg faglig, reflektere rundt hva det vil si å være lærer i Folkehøgskolen, samt bli kjent med andre lærere som har lignende fag på andre skoler. **AV RUNE SØDAL**

Er du komfortabel med at dagen sammen med elevene blir helt annerledes enn du hadde forestilt deg? Tenker du at dette spørsmålet er viktig for en folkehøgskolelærer å stille seg? På kurs for nye lærere kommer det opp mange gode problemstillinger. Det er ulike forventninger til en lærer i folkehøgskolen enn mange av lærerne har møtt ved tidligere arbeidssteder. Taus kunnskap kan være et stikkord som beskriver hva mange nytilsatte lærere møter i Folkehøgskolen og det er ikke alltid like lett å få en erfaren lærer til formidle med ord hva det vil si å være lærer i skoleslaget.

Norsk Folkehøgskolelag har de siste to årene hatt fokus på dannelse og hva det vil si å tilrettelegge for dette. Jens Bjørneboe uttalte at det finnes to former for dannelse, med eller uten piano. Vi kan jo gjette på hva Jens Bjørneboe mente med dette utsagnet, men spørsmålet som er interessant for oss er; kan vi fremme dannelse gjennom alle fag? Flere hevder når de kikker gjennom skolenes nye linje-navn at flere av fagene ikke med enkelthet kan kobles opp mot dannelse. Jeg tror alle fag jeg har sett på folkehøgskolene i dag kan fremme dannelse, om kreativiteten er tilstede.

PUF ønsker nå å invitere dere som vil utvikle dere faglig, reflektere over deres lærerrolle samt skape nettverk innen skoleslaget, til å komme opp med gode ideer. Ønsket er at dere kommer med ideene, PUF arrangerer samlinger, og at dere lærere prioriterer dette. De eneste kriteriene er at disse må være spennende, nytenkende, inspirerende og innenfor en gruppe av fag. Faglig utvikling og refleksjon rundt hvordan tilrettelegge for dannelse blir sentralt. Invitasjonen til det første kurset med overskrift «Method Acting – en kreativ prosess» er allerede ute på skolene. Det planlegges nå også et kurs til høsten som skal passe for faggruppene søm, design, kunst og håndverk. Invitasjonen vil være ute før forarbeidsuka til høsten.

Folkehøgskolen var tidligere kjent for å være en spydspiss når det gjaldt faglig utvikling og de øvrige skoleslag fulgte nøye med på hva som skjedde i folkehøgskolen. Flere av fagene i for eksempel videregående skole i dag startet opprinnelig i folkehøgskolen. Kanskje kan vi gjennom dette starte prosesser som bidrar til at vi gjen-erobrer denne posisjonen?

Velkommen på kurs!

NOTERT

3. Plass i Aftenpostens KRONIKK-KONKURRANSE

Marit Lajord har akkurat lagt et år på FN-linja ved Sund folkehøgskole bak seg. Hun har også deltatt i Aftenpostens kronikk-konkurranse, der temaet var språk. Lajord skrev så godt at hun fikk 3. plassen i konkurransen.

Hun meldte seg på fordi hun er veldig glad i å skrive.
– Det var en fantastisk mulighet til å bli publisert i en riksavis og en god trening i å skrive, sier jenta som kommer fra Vang i Valdres.

Hun skrev om nynorsk og bokmål og den negative ordbruken som blir brukt i språkdebatten og målstriden i Norge.

– Jeg hadde ikke høye forventninger da jeg sendte inn mitt bidrag. Jeg hadde kort tid å skrive på og følte jeg hadde mange kommafeil, så jeg ble svært overraska da jeg fikk 3. plassen, sier Lajord.

– Hvordan var det å bli nummer tre?
– Det var kjempegøy. Det er den største anerkjennelsen jeg har fått etter skoledagene. Jeg har ikke fått publisert noe i riksavisene tidligere, så det var veldig, veldig artig.

Nå venter høyere utdanning – jus eller statsvitenskap. Hun vil også prøve å finne veien videre som skribent og ønsker å skildre relasjoner og hverdagslivet.

JORUNN SØRLIE LARSEN

Støtteannonser til Folkehøgskolen

AGDER FOLKEHØGSKOLE

4640 Søgne
Tlf.: 38 16 82 00 – Fax: 38 16 82 01
Rektor: Reidar Nilsen

ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE, RINGSÅKER

2390 Moelv
Tlf.: 62 35 73 70 – Fax.: 62 35 73 99
Rektor: Ola Bergum

BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

3322 Darbu
Tlf.: 31 90 96 90 – Fax.: 32 75 04 80
Rektor: Arild Mikkelsen

BØMLØ FOLKEHØGSKOLE

5437 Finnås
Tlf.: 53 42 56 50 – Fax.: 53 42 56 51
Rektor: Magne Grøneng Flokenes

ELVERUM FOLKEHØGSKOLE

2408 Elverum
Tlf.: 62 43 52 00 – Fax.: 62 43 52 01
Rektor: Åsmund Mjelva

FANA FOLKEHØGSKOLE

5259 Hjellevstad-Bergen
Tlf.: 55 52 63 60 – Fax.: 55 52 63 61
Rektor: Dagfinn Eggen

FJORDANE FOLKEHØGSKOLE

Boks 130, 6771 Nordfjordeid
Tlf.: 57 88 98 80 – Fax.: 57 86 16 30
Rektor: Arne Hagen

FOLLO FOLKEHØGSKOLE

1540 Vestby
Tlf.: 64 98 30 50 – Fax.: 64 98 30 60
Rektor: Sissel Onstad

FOSEN FOLKEHØGSKOLE

7100 Rissa
Tlf.: 73 85 85 85 – Fax.: 73 85 85 86
Rektor: Wiggo Sten Larsen

HALLINGDAL FOLKEHØGSKOLE

3550 Gol
Tlf.: 32 07 96 70 – Fax.: 32 07 96 71
Rektor: Mildrid Nesheim

HARDANGER FOLKEHØGSKOLE

5781 Lofthus
Tlf.: 53 67 14 00 – Fax.: 53 67 14 01
Rektor: Trond Instebo

IDRETTSSKOLEN – NUMEDAL FOLKEHØGSKOLE

3626 Røllag
Tlf.: 31 02 38 00 – Fax.: 31 02 38 19
Rektor: Solvi Pettersen

JÆREN FOLKEHØGSKULE

4352 Kleppe
Tlf.: 51 78 51 00 – Fax.: 51 78 85 01
Rektor: Dag Folkvord

KARMØY FOLKEHØGSKULE

4291 Kopervik
Tlf.: 52 84 61 60 – Fax.: 52 84 61 61
Rektor: Kjell Arne Medhaug

LOFOTEN FOLKEHØGSKOLE

8310 Kabelvåg
Tlf.: 76 06 98 80 – Fax.: 76 06 98 81
Rektor: Brynjar Tollefsen

MANGER FOLKEHØGSKULE

5936 Manger
Tlf.: 56 34 80 70 – Fax.: 56 34 80 71
Rektor: Geir Rydland

MØRE FOLKEHØGSKULE

6151 Ørsta
Tlf.: 70 04 19 99 – Fax.: 70 04 19 98
Rektor: Odd Arve Steinvåg

NAMDALS FOLKEHØGSKOLE

7870 Grong
Tlf.: 74 33 20 00 – Fax.: 74 33 18 99
Rektor: Bjørn Olav Nicolaisen

NANSENSKOLEN

2609 Lillehammer
Tlf.: 61 26 54 00 – Fax.: 61 26 54 40
Rektor: Dag Hareide

NORDISKA FOLKHØGSKOLAN

Box 683-SE-442 31 Kungälv, Sverige
Tlf.: 00 46 303 20 62 00 vx
Fax.: 00 46 303 648 31
Rektor: Beate Fasting

NORDMØRE FOLKEHØGSKULE

6650 Surnadal
Tlf.: 71 65 89 00 – Fax.: 71 65 89 19
Rektor: Kristian Lund Silseth

NORD-NORSK PENSJONISTSKOLE

8920 Sømna
Tlf.: 75 02 92 80 – Fax.: 75 02 90 36
Rektor: Einar Jakobsen

NORSK SENTER FOR SENIORUTVIKLING

NORSK PENSJONISTSKOLE
3159 Melsomvik
Tlf.: 33 33 55 00 – Fax.: 33 33 55 55
Rektor: Øyvind Brandt

PASVIK FOLKEHØGSKOLE

9925 Svanvik
Tlf.: 78 99 50 92 – Fax.: 78 99 51 25
Rektor: Åsmund Røst

PEDER MORSET FOLKEHØGSKOLE

7584 Selbustrand
Tlf.: 73 81 20 00 – Fax.: 73 81 20 70
Rektor: Ingegjerd Sverre Smeby

RINGEBU FOLKEHØGSKULE

2630 Ringebu
Tlf.: 61 28 43 60 – Fax.: 61 28 43 61
Rektor: Harald Midtsund

RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

3510 Hønefoss
Tlf.: 32 17 99 00 – Fax.: 32 17 99 09
Rektor: Einar Westheim

RØMERIKE FOLKEHØGSKOLE

2050 Jessheim
Tlf.: 63 97 09 10 – Fax.: 63 97 34 10
Rektor: Gry Husum

SELJORD FOLKEHØGSKULE

3840 Seljord
Tlf.: 35 05 80 40 – Fax.: 35 05 80 41
Rektor: Terje Heggernes

SKIRINGSSAL FOLKEHØYSKOLE

3232 Sandefjord
Tlf.: 33 42 17 90 – Fax.: 33 45 96 70
Rektor: Hallvard Smørgrav

SKJEJBERG FOLKEHØYSKOLE

1747 Skjeberg
Tlf.: 69 16 81 04 – Fax.: 69 16 87 82
Rektor: Charlotte Sørensen

SKOGN FOLKEHØGSKOLE

7620 Skogn
Tlf.: 74 08 57 20 – Fax.: 74 09 60 95
Rektor: Jan Kjetil Haugen

SOGNDAL FOLKEHØGSKULE

Pb 174, 6851 Sogndal
Tlf.: 57 62 75 75 – Fax.: 57 62 75 70
Rektor: Mai-Evy Bakken

SOLBAKKEN FOLKEHØGSKOLE

2100 Skarnes
Tlf.: 62 96 70 70 – Fax.: 62 96 70 89
Rektor: Lasse Sandberg

SOLTUN FOLKEHØGSKOLE

9440 Evenskjer
Tlf.: 77 08 99 30 – Fax.: 77 08 99 40
Rektor: Gunnar Arne Eriksson

SUND FOLKEHØGSKOLE

7670 Inderøy
Tlf.: 74 12 49 00 – Fax.: 74 12 49 10
Rektor: Tore Haltli

SUNNHORDLAND FOLKEHØGSKULE

5455 Halsnøy Kloster
Tlf.: 53 47 01 10 – Fax.: 53 47 01 11
Rektor: Mona Økland

TONEHEIM FOLKEHØGSKOLE

2322 Ridabu
Tlf.: 62 54 05 00 – Fax.: 62 54 05 55
Rektor: Jon Krognæs

TOTEN FOLKEHØGSKOLE

2850 Lena
Tlf.: 61 14 27 00 – Fax.: 61 14 27 15
Rektor: Arne Opedal

TRONDARNES FRILYNT FOLKEHØGSKOLE

9404 Harstad
Tlf.: 77 04 00 77 – Fax.: 77 04 00 78
Rektor: Chris Buunk

TRØNDERTUN FOLKEHØGSKULE

7227 Gimse
Tlf.: 72 85 39 50 – Fax.: 72 85 39 51
Rektor: Ronald Nygård

VEFSN FOLKEHØGSKOLE

8665 Mosjøen
Tlf.: 75 17 24 11 – Fax.: 75 17 24 46
Rektor: Leif Klæboe

VESTOPPLAND FOLKEHØGSKULE

2760 Brandbu
Tlf.: 61 33 96 00 – Fax.: 61 33 96 01
Rektor: Ulf Ergo

VOSS FOLKEHØGSKULE

5700 Voss
Tlf.: 56 52 90 40 – Fax.: 56 52 90 41
Rektor: Hub Sprang

ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE

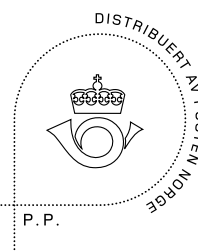
3570 Ål
Tlf.: 32 08 26 00 – TekstTlf.: 32 08 26 01
Fax.: 32 08 26 02
Rektor: Berglind Stefansdottir

ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

5109 Hylkje
Tlf.: 55 39 51 90 – Fax.: 55 39 51 99
Rektor: Bjørn Berentsen

B

NORGE

B-BLAD

RETURADRESSE:
NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
PB 420 SENTRUM
0103 OSLO

Fremskreden askefnatt

Vi er vant til at livet går på skinner. I alle fall når Jernbanelverket og NSB vil. Men utbruddet i vulkanen Eyjafjallajökull på Island rokket ikke bare ved jordens overflate, men også ved vår hverdag. Nordmenn kom seg ikke hjem fra ferie, og konferanser og jobbmøter ble avlyst fordi mange satt askefast rundt i Norge og Europa. Hotellene ble fri for gjester og SAS varslet permitteringer.

Men askeskyen brakte med seg noe positivt for NSB. Togene ble fylt opp, ekstra-avganger ble satt inn, og plutselig var NSB mer å stole på enn flytrafikken. Jeg håper NSB og Jernbanelverket putter de ekstra tjente kronene i en egen kasse som de kan bruke til å subsidiere og kompensere pendlere og andre togtreisende når vinteren igjen melder sin ankomst.

De siste måneders jordskjelvkatastrofer i Haiti, Chile og Kina rammer hardt og brutalt allerede prøvede folk. De som har lite mister enda mer. Mens vi her nord har ressursene og forutsetningene for å takle slike ting på en mye bedre måte.

Norge har stort sett vært forskånet fra store jordskjelv og andre naturkatastrofer. Men plutselig ble hverdagen til mange av oss mer tungvint på grunn av denne askeskyen.

Kanskje kan det ha en positiv effekt – Er det moder jord som sier ifra at vi må ta bedre vare på henne?

Det norske språket har blitt rikere siden vulkanen begynte å buldre. Journalister har kunnet boltre seg med nye aske-uttrykk. En bergenser på Flesland uttrykte sin frustrasjon da flyet hans ble kansellert mens han sto i innsjekkingskø: Nå har jeg ganske fremskreden askefnatt!

JORUNN SØRLIE LARSEN